

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2009

Václav Novák

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Smlouva z Nice a modifikace zřizovacích smluv

Autor: Bc. Václav Novák

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta: Právnická

Katedra: Evropského práva a mezinárodního práva veřejného

Student: Bc. Václav Novák

Studijní obor: Evropské právo

Název tématu: Smlouva z Nice a modifikace zřizovacích smluv

Autor práce: Bc. Václav Novák

Vedoucí práce: Doc. JUDr. Naděžda Šišková, Ph.D.

Oponent:

Datum zadání diplomové práce: duben 2008

Datum odevzdání diplomové práce: únor 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem pod vedením vedoucí diplomové práce celou tuto práci vypracoval samostatně a uvedl všechny použité podklady a literaturu.

V Praze dne 26. 02. 2009

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat vedoucí diplomové práce, Doc. JUDr. Naděždě Šiškové, Ph.D., za poskytnutí cenných rad a informací.

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
DG	Generální ředitelství
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ESD	Evropský soudní dvůr
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
Eurojust	Evropská jednotka pro soudní spolupráci
IGC	Mezivládní konference
SEU	Smlouva o Evropské unii
SES	Smlouva o Evropském společenství
SPS	Soud prvního stupně
SÚE	Smlouva o ústavě pro Evropu (Ústavní smlouva)
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Obsah

Úvod.....	8
Kapitola I. Nastolení cesty summitů	11
1.1. Neduhy Amsterodamské smlouvy – reakce a zájmy kandidátských států.....	11
1.2. Helsinský summit – éra nově započaté cesty k Niceské smlouvě.....	12
1.3. Summit ve Feiře.....	13
1.4. Návrhy připravované reformy.....	14
1.5. Niceská dohoda.....	15
1.6. Summit v Laekenu	17
1.7. Summit v Kodani	21
Kapitola II. Vybrané orgány Evropské unie a zachycení stavu změn v přehledu.....	23
2.1. Evropská komise.....	23
2.2. Evropský parlament.....	27
2.3. Flexibilní spolupráce.....	30
2.4. Zdokonalení suspenzivní klauzule článku 7 SEU	31
Kapitola III. Soudní systém EU ve formulaci změn smlouvy z Nice.....	34
3.1. Evropský soudní dvůr.....	34
3.2. Stručný přehled obsazování funkce soudce ESD ve výčtu vybraných zemí	35
3.3. Postavení Evropského soudního dvora – změny nastávající Niceskou smlouvou.....	36
3.4. Postavení jednotlivých soudů a změny ve složení.....	37
Kapitola IV. Lisabonská smlouva a Smlouva z Nice ve srovnávacím pohledu vybraných změn	41
4.1. Lisabonská smlouva v přehledu vybraných částí.....	42
4.2. Institucionální změny – srovnávací pohled orgánů Evropské unie.....	45
4.3. Ostatní srovnatelné změny.....	52
Závěr.....	54
Seznam použité literatury.....	57
Internetové odkazy	59
Jiné v práci použité zdroje	60

Úvod

Zanedlouho bude v historii novodobé Evropské unie zaznamenáno 8 let, kdy v roce 2000 byla podepsána a posléze státy tzv. 15, tvořícími na prahu nového tisíciletí jádro Evropské Unie, i ratifikována dosud platná poslední z modifikujících smluv primárního práva (měnící a doplňující Maastrichtskou a Amsterodamskou smlouvu) - Smlouva z Nice.

Zpracovat v rámci diplomové práce téma „Smlouva z Nice a modifikace zřizovacích smluv“ se zohledněním těchto uvedených okolností nebylo tedy v tomto ohledu zvoleno náhodou. Vyzdvihnout význam Niceské smlouvy po uplynutí 8 let od jejího vzniku se nám právě v těchto dnech jeví nejvhodnější, a to ze dvou důvodů.

Přistupujeme k tomu jednak proto, že v Parlamentu České republiky – v našem legislativním orgánu nejvyšším – bude do programu jednání zanedlouho zařazeno „s napětím očekávané“ projednávání ratifikace Lisabonské smlouvy. Lisabonská smlouva¹ má být smlouvou v jistých ohledech reformnější a má přinést změny zásadního významu ve strukturách fungování Evropské unie.

Tím druhým z důvodů je, že se dostáváme dnes do doby, kdy Česká republika bude zanedlouho předsedat Evropské unii. Jak tomu nezřídka bývá, každé předsednictví s sebou vždy nese velikou váhu odpovědnosti, diplomacie, umu prosadit vlastní zájem, zkrátka něco nového. Během půlročního období, které zahájíme úderem půlnoci roku 2009, budeme mít šanci zapsat se do dějin Unie jako stát, jenž Evropu posunul o kus dál, jinými slovy dal možnost vzniku novému směru. Ostatně stejně, jako tomu bylo i v době na počátku nového milénia, kdy se rozhodovalo o vstupu kandidátských zemí do Evropské unie – uskupení svou strukturou jedinečného, nejednou předsednictví států sehrálo při této úloze velmi významnou roli. V práci chceme na toto v rámci zpracování zvoleného téma ukázat. Proto se budeme nejprve věnovat jednotlivým summitům, které otevřely prostor k podepsání Smlouvy z Nice.

Cílem této práce bude dopátrat se přínosu Niceské smlouvy a dále nalézt odpověď na to, zda i do budoucna bude tato smlouva pro řádné fungování Unie dokumentem dostačujícím. K tomuto cíli chceme směřovat pomocí tematického uspořádání jednotlivých kapitol.

1 Lisabonská smlouva již podepsána byla. Tato slavnostní událost nastala 13. prosince 2007

K tomu, proč v rámci diplomové práce toto téma zpracovat, nás přivádí několik osobních důvodů.

Oslovuje nás proto, že v nás ožívuje vzpomínky, kdy jsme v roce 2005, v době po ukončení bakalářského studia, stáli před rozhodnutím, kde a v jaké oblasti bychom mohli pokračovat ve studiu s cílem prohloubit si získané znalosti. Navazující obor Evropská studia se zaměřením na evropské právo na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci tyto představy formuloval do konkrétnějšího rámce. Musíme říci, že studium tohoto směru se pro nás od první chvíle stalo výzvou. Další okolností, která nás přivedla ke zvolenému studijnímu oboru, je nedávný vstup České republiky do Evropské unie.

Vycházíme v tomto směru z přesvědčení, že po absolvování studia bychom na základě nově získaných znalostí z oblasti evropského práva mohli být odborníky na problematiku Evropské unie a uplatnit se tak lépe ve svém budoucím zaměstnání.

Jak budeme při zpracování diplomové práce postupovat?

Nejprve bude nutné zajistit si patřičné množství materiálů vztahujících se k dané problematice a postupně z nich čerpat informace. Bude vhodné pořizovat si ze získaných poznatků krátké výpisky. Ty bychom mohli použít při konstrukci osnovy. Odhadujeme, že k jejímu vytvoření budeme potřebovat asi tak jeden měsíc.

Po načerpání informací přistupujeme k stanovení obsahového vymezení diplomové práce.

Niceská smlouva je dokument velmi obsáhlý, proto jsme se v naší práci rozhodli zaměřit pouze na určité její části:

- Zdokonalení suspenzivní klauzule článku 7 SEU a posílení lidských práv
- Změny v definici kvalifikované většiny při váženém hlasování
- Změny ve vztahu k Evropskému parlamentu
- Relevantní otázky ve vztahu ke složení Komise
- Reforma evropského soudnictví
- Další změny v institucionálních ustanoveních
- Posílená spolupráce – obecné poznámky pro všechny pilíře
- Změny v rámci II. pilíře
- Změny v rámci III. pilíře
- Závěry a hodnocení perspektiv budoucího vývoje, včetně návrhů de lege merenda, zejména v intencích Lisabonské smlouvy.

Tato práce bude rozdělena do 4 následujících kapitol:

Kapitola I. – zde bychom se chtěli podrobněji věnovat jednotlivým summitům v časovém období rozvrženém od roku 2000 až po závěrečnou fázi - podepsání Smlouvy z Nice. Proto je tato kapitola nazvána „Nastolení cesty summitů“.

Kapitola II. – zde bychom se chtěli zaměřit na dvě z institucí EU - Komisi a Evropský parlament. Pod tuto kapitolu též podřadíme čl. 7 SEU. Tato kapitola je nazvána „Vybrané orgány Evropské unie a zachycení stavu změn v přehledu“.

Kapitola III. – zde bychom se chtěli podrobněji věnovat oblasti soudnictví. Proto je tato kapitola nazvána „Soudní systém EU ve formulaci změn smlouvy z Nice“.

Kapitola IV. – zde bychom se chtěli věnovat ve srovnávacím pohledu vybraným změnám dvou dokumentů – Lisabonské a Niceské smlouvě. Rozhodli jsme se proto pro název této kapitoly „Lisabonská smlouva a Smlouva z Nice – srovnávací pohled vybraných změn“.

V závěru bude zhodnoceno, jakých cílů bylo dosaženo.

Tato práce bude napsána v českém jazyce. Avšak, že budeme pracovat s celou řadou zahraničních publikací, nevyklučujeme, že v textu se mohou objevit cizojazyčné termíny a některé části převzatých odkazů. Zejména pak z jazyka německého a anglického.

Za prací bude seřazen seznam literatury a jiných použitých zdrojů.

Vycházíme z přesvědčení, že tato práce naše obzory vnímání souvislostí dále rozšíří a získané znalosti budou ku prospěchu užitečné.

Kapitola I. Nastolení cesty summitů

1.1. Neduhy Amsterodamské smlouvy – reakce a zájmy kandidátských států

Neúspěšným záměrem reformy Amsterodamské smlouvy, že nebylo dosaženo očekávaného výsledku, byly to zejména kandidátské země které spolu s Komisí a Evropským parlamentem projevily snahy a dovolávaly se potřeby podniknutí kroků nových vedoucích k nápravě. Nutno podotknout, že vládní představitelé kandidátských zemí jimi vyvolaný nátlak nečinili ve smyslu zviditelnit sebe před ostatními, nýbrž postupovali v zájmu obecném, cíleně.

Vycházeli ve svém jednání z příslibu Unie, jež se podmíněně zavázala k přijetí nových zemí, a to co nejdříve. Nedokonalým obrysem reformy Amsterodamské smlouvy vyvstávalo reálné nebezpečí, že k naplnění zmíněného závazku v dohledné době nedojde. Tento fakt o reálném stop stavu, tj. nemožnosti rozšíření základny Evropské unie obecně k dobré náladě vládních představitelů nikterak pozitivně nepřispěl.

Silně znepokojen stavem panujícím v Unii byl Václav Havel zastávající na konci 90. let minulého století funkci prezidenta České republiky. Upozorňoval na patovou situaci a v té souvislosti poukazoval na nejasnou budoucnost zejména kandidátských zemí

Nakonec byly to tlaky směřující k Bruselu, které se staly pomyslným impulsem vedoucím k myšlence o nutnosti svolat novou konferenci.

V návaznosti na výše popsané skutečnosti nutno zmínit, že zabývat se řešením otázky vedoucí k odstranění překážek nepadlo na půdu orgánů Komise a Evropského parlamentu jako zastánců změn náhodou. Zmíněná reforma se jich měla dotknout razantně. Řečeno jinak, tyto orgány měly být postihnuty ve dvou směrech.

Jednak nebylo vůbec zřejmé, jak bude vypadat úprava hlasů států v nich zastoupených a jednak bylo třeba dořešit, jak po rozšíření základny o nové členy bude vypadat velikost z hlediska počtu členů.

1.2. Helsinský summit – éra nově započaté cesty k Niceské smlouvě

Výše předeslané nedostatky stály v pozadí za prosazením směru, jakým je třeba, aby se Společenství „patnáctky“ vydalo směrem v horizontu následujícího období. Události zde řadíme v tom spádu, jak po sobě následovaly.

Na jaře roku 1999 patnáct zemí tvořících Evropskou unii dospělo k závěru, že by měla být svolána nová konference. Avšak její konání bylo zrealizováno téměř s ročním odstupem. Zahájení dle časového harmonogramu připadlo na únor roku 2000, s upřesněním, že jej na konci roku 1999 potvrdila Evropská rada.² „Orgán více nežli právní, je orgánem se zaměřením politickým a jenž dodnes stavíme vně instituce Evropské unie. Přičemž do budoucna lze vycházet z toho, že se tento orgán stane další z institucí Společenství.“³

Gesto vyslané politickými elitami Evropské unie na zasedání v Helsinkách bylo mezi kandidátskými zeměmi hodnoceno více než pozitivně. Česká vláda, ale i vlády ostatních zemí, prvořadě států těch tvořících s námi tzv. visegradskou skupinu (sem řadíme Česko, Maďarsko, Polsko a Slovensko), příkládaly nemalý význam tomu, že během helsinského zasedání bylo rozhodnuto o termínu závěrečného ukončení konference. Ten byl stanoven na prosinec roku 2000.

Tato demonstrativně předložená fakta ze strany Unie vedla v táborech kandidátských států k podstatnému zklidnění situace. Podmínkou byla ratifikace nové smlouvy. Evropská unie bude připravena jak věcně, tak technicky na rozšíření ke konci roku 2002.

Je třeba zdůraznit, že v době konání helsinského summitu byla řada čekatelských zemí v oblasti prosazování zájmů velmi nejednotná. Na straně jedné tak z vůle řady kandidátských zemí vycházel požadavek zachovat omezenou agendu přímo se vztahující k nedořešeným sporným bodům Amsterodamské smlouvy, oproti tomu u jiných existovalo přesvědčení o tom, že by nebylo od věci prosazovat zájmy rozšířené agendy.⁴

2 Toho času zasedající v rámci předsednictví severské země ve finské metropoli“. Setkání vedené na ministerské úrovni tzv. „Helsinský summit“, jak ho dnes známe, je termínem užívaným, a to jak odborníky, tak i laickou veřejností.

3 Lisabonská smlouva počítá s tím, že Evropská rada se stane další z institucí Evropské unie.

4 Sem řadíme např. Chartu základních práv, dále pod tuto kategorii spadá společná evropská obrana či oblast postihující užší spolupráci.

Následující konference obecně splňovala poselství helsinského ujednání. V rámci toho bylo třeba cíleně podporovat omezenou agendu vycházející takto:

- V první řadě byla řešena zmíněná velikost a složení Komise.
- Spolu s tím v rámci efektivity této reformy nezůstala stranou zájmu stát otázka změny principu vážení hlasů v Radě.
- Pozornost byla zaměřena na oblasti rozšíření hlasování (hlasování kvalifikovanou většinou).
- V neposlední řadě v souvislosti se všemi shora uvedenými body zůstala též neopomenuta úprava rozhodovacích pravomocí ostatních institucí.

1.3. Summit ve Feiře

Je třeba zmínit se o průběhu dalších jednání, protože výše uvedený summit v Helsinkách nebyl na cestě k Niceské smlouvě tím zdaleka posledním.

V červnu roku 2000, v době před konáním summitu ve Feiře, bylo dle harmonogramu naplánováno, že v tomto měsíci se v Bruselu uskuteční neformální setkání vládních představitelů členských zemí s představiteli kandidátských států. Toto setkání lze hodnotit jako neméně důležité, protože předmětem se zde stala diskuse nad Chartou základních práv. Otázky směřovaly k tomu, zda vypracování Charty zařadit jako jeden z bodů programu připravovaného summitu, či nikoli⁵.

Co se vypracování do budoucna týká, žádná ze zúčastněných stran negativní postoje nezaujala, avšak kandidátské země ji zařadit na program jednání blízkého summitu odmítly. Při odůvodnění nezařadit Chartu bylo přihlédnuto spíše k parametrům technického charakteru než k parametrům materiálním.

Zájem kandidátských zemí se pro následující summit stočil do roviny, kdy přijetí smlouvy, byť s podmínkami zúžené dohody, bylo lepším řešením, než v konečném výsledku smlouva žádná.

Vládní představitelé států si byli přímo vědomi toho, že nepřijetí smlouvy by znovu znamenalo jen další čekání – prodloužení stejné patové situace, která zde již mnoho let existovala. To se jevilo skutečně nepřijatelné.

5 KÖENIG, Christian, HARATSCH, Andreas.: Europarecht. 4. Auflage. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) str.

1.4 Návrhy připravované reformy

Zamýšlená reforma vychází z těchto faktů:

„Evropské instituce jsou poznamenány poměrem mezi malými a velkými členskými státy. Orgány Společenství musí zajistit dostatečnou reprezentaci malých zemí a současně garantovat realizaci zájmů velkým partnerům, kteří nejen že ve velké míře financují aktivity Unie, ale také reprezentují většinu jejího obyvatelstva. Rozšiřování Společenství znamená přijímání dalších malých států a tím i ohrožení vlivu velkých zemí“⁶

Hlavním problémem institucionální reformy se jeví poměr při rozložení sil mezi státy malé a velké, kdy zejména malé státy vycházejí z představ podmiňující obavy z bezvýznamnosti jim přidělených hlasů, kterými mají disponovat při rozhodování.

Tento krok státy považují za diskriminační, stejně tak jako každá jiná narušující rovnost členství obecně jeví se nepřijatelná, byť už jen proto, že se dostává do rozporu s mottem Unie.

Dalším z bodů bylo určit vhodný poměr při vážení hlasů v Radě, kde malé země naopak měly profitovat na základě exaktně určené hranice kvalifikované většiny svědčící v jejich prospěch v poměru (procenty vyjádřeno 70 % hlasů) oproti stanovené výši blokační menšiny. Ta měla zajistit úlohu v jistém slova smyslu pomyslné brzdy zajišťující vyvážení.

V případě Komise v rámci zefektivnění její činnosti přicházela v úvahu jedna z nabízených variant vyplývající z předloženého návrhu, jež se opírala o zajištění snížení počtu členů. Docíleno mělo být stavu, aby rozdělení neodpovídalo jeden stát – v zastoupení jeden člen komise. Velkým členským státům, za něž jsou považovány Německo, Velká Británie, Francie, Itálie a Španělsko, měl tento návrh v konečném výsledku navíc přinést zánik funkce druhého Komisaře. Návrh počítal s tím, že náhradou za újmu jim tímto způsobenou bude oproti tomu přiznán odpovídající vliv v Radě, kde značně posílí. Některým malým státům podle navrženého scénáře hrozilo reálné nebezpečí spočívající v tom, že v Komisi zastoupeny nebudou vůbec. Není proto divu, že reprezentanti států považovali tento návrh za věc skandální, logicky absolutně nepřijatelnou. Proto bylo třeba cestou dalšího vyjednávání docílit kompromisu.

6 <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2001/0026/26pril2.html>

Stranou zájmu reformy nestála ani další z institucí – Evropský parlament. Co se jeho velikosti týče, bylo třeba provést změny při rozdělení mandátů, stejně, jak tomu již bylo v letech minulých, s odvoláním se např. v roce 1992 (Maastrichtská smlouva) a taktéž v roce 1997 (Amsterodamská smlouva – počet poslanců 700).

Celá situace se jeví tak, že spíše, než aby se jednalo o otázkách právních, diskuse se neustále týkala řešení rovnováhy politické.

Nevyhovující stav ukončil až summit v Nice, kde vzešla Smlouva z Nice.

1.5. Niceská dohoda

Rozhodující finále v délce rekordních jedenácti měsíců trvající konference vyvrcholilo v prosinci roku 2000. Ujednání o institucionální reformě, jež zde vzešla po pětidenním maratónu vyjednávání, byla kandidátskými zeměmi přijata více než s úlevou.

Přijetím Niceské smlouvy dostála Unie vůči kandidátským zemím letitého závazku, zde nesoucího se právě o něco přesnějším určením, že se tak stane do roku 2005.

Z procedurálního hlediska, bylo třeba podniknutí dalšího z kroků a uzavřenou smlouvu, jež vznikla, nechat podrobit procesu schválení národními parlamenty, a to vždy takovým postupem, jak zákony jednotlivých států předepisují. Žádné komplikace se v tomto směru neočekávaly.

Jak bylo námi nejednou již uvedeno, cílem bylo dojít k takové dohodě, jež by stav bránící rozšíření jednou pro vždy vyřešila. Tím ostatně se Niceská smlouva zabývá.

Resumé: Rozšířením základny Evropské unie vzniká řada hrozeb přímo souvisejících s narušením rovnováhy, která vychází z větší rivality mezi státy. V konečném výsledku by tento stav vedl ke zbrždění pružnosti při rozhodování.

Aby došlo k narovnání, byla přijata opatření:

1. upravující velikost a složení Komise
2. zakotvující nárok každé země na vlastní zastoupení v orgánech EU
3. upravující vytvoření prostoru směřujícího k posílené spolupráce pro ty země, které o tento druh spolupráce projeví zájem.

Po nezbytných úpravách ryze technického charakteru, jež vyžadují všechny dokumenty podobného typu, je akt slavnostního podepsání Niceské smlouvy nepřímou propojen s datem 25. 2. 2001.

Smlouva z Nice vymezuje základní smluvní rámec Evropské unie⁷, přičemž tím má na mysli navázání na první z velkých revizí Maastrichtské smlouvy (v publikacích a na internetových stránkách označované jako Smlouva o EU) a Smlouvy o založení Evropského společenství (tzv. Smlouva o založení EHS/ES, EURATOM).

Smlouvu z Nice lze shrnutím charakterizovat po stránce technické jako dokument obsáhlý, avšak ve srovnání se smlouvami předchozími technicky o něco přehlednější – tvoří ji celá řada významných příloh.

Tím zde chceme odkázat zejména na **Protokol o rozšíření EU; Protokol o statutu ESD a Soudu prvního stupně; Protokol o finančních důsledcích zániku smlouvy ESUO; Protokol o čl. 67 Smlouvy ES.**

Vycházejíc z jejího obsahu upravujícího podmínky účinnosti pak platí, že Niceská smlouva vstoupí v platnost prvního dne druhého měsíce následujícího po uložení ratifikační listiny tím signatářským státem, který učiní ratifikaci jako poslední.⁸

I přes všemi očekávaný hladký průběh ratifikace Niceské smlouvy v členských státech Unie nastaly nečekané komplikace nesoucí s sebou v konečném výsledku značné zbrždění celé fáze procesu. Chceme tím odkázat na první referendum v Irsku 7. června 2001⁹, kde následkem negativního postoje byla fáze dočasně zablokována a obnovit se ji podařilo až po více jak roce a čtvrt na základě nového referenda. Smlouva z Nice vstupuje v platnost 1. 2. 2003.

Chceme podotknout, že stejný osud dnes stíhá i Lisabonskou smlouvu.¹⁰

Smluvní rámec Smlouvy z Nice je postaven na podmíněných úpravách hlasovacích mechanismů tak, aby bylo možné zprůchodnit cestu – cestu k přijetí nových členských států a zároveň sekundárně s tím dát průchod i cíli obecnému tak, jak vychází podle předurčení z 50. let 20. století.

7 CALLIESS, Christian, RUFFERT, Mathias.: *Kommentar des Vertrages über Europäische Union und des Vertrages zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft: EUF/EGV*. 2. neubearb. und erw. Auflage., Neuwied Kriftel: Luchterland 2002.

8 Tyto podmínky dále podrobněji upravuje *Preamble*

9 GRABNITZ, Eberhard, HILF, Meinhard: *Das Recht der Europäischen Union*. C.H.Beck., München. /Vorbemerkungen zum EUV., 34, 35.

10 Schválení Lisabonské smlouvy bylo pozastaveno 13 června 2008, <http://www.blisty.cz/art/41215.html>. Nové hlasování v rámci referenda, s ním se počítá, avšak ještě není přiřazeno pod konkrétní datum. Srov. dále na: <http://ihned.cz/-irsky-premier-bude-druhe-referendum-o-lisabonske-smlouve>

Považujeme dále za důležité rozebrat následný vývoj. Proto následuje summit v Laekenu.

1.6. Summit v Laekenu

„Evropská unie je mezistátním integračním uskupením, existujícím na smluvním základě dvou zakládajících smluv: Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „Smlouvy“, či jednotlivě „Smlouva o EU“ či „SEU“ a „Smlouva o ES“). Jednou z příčin změn uvedeného smluvního rámce je rozšiřování počtu členů Evropské unie a s tím spojený požadavek na zajištění jejího efektivního fungování. V této souvislosti bylo v roce 2001 na zasedání Evropské rady v Laekenu konstatováno, že současný smluvní základ (ve znění Smlouvy z Nice) není dostatečný pro zajištění efektivního a demokratického fungování rozšířené Evropské unie.“¹¹

Po uplynutí více než jednoho roku od konání Helsinského summitu dávajícího vznik Niceské smlouvě byla svolána nová konference, která se uskutečnila tentokrát v belgickém městečku Leaken. Atmosféra se ve srovnání se summitem v Nice nesla v podstatně uvolněnějším duchu a umožnila vzniknout konkrétnějšímu rámci o budoucnosti EU. Ten vycházel z demokratičtějšího základu.¹² Podle zde sjednané Deklaraci o budoucnosti Evropské unie musí být Evropská unie více demokratická, transparentní a efektivní – v podstatě se musí vyrovnat se třemi zásadními úkoly:

- jak ztotožnit evropské občany s evropským projektem a evropskými institucemi
- jak strukturovat politický život a evropský politický prostor v rozšířené EU
- jak učinit z EU stabilizační faktor v novém multipolárním světě.

Deklarace se skládá ze tří kapitol, které jsou nazvány takto:

- Evropa na křižovatce
- Úkoly a reformy v obnovené EU
- Konvent o budoucnosti EU

¹¹ *P ř e d k l á d a c í z p r á v a p r o P a r l a m e n t Č e s k é r e p u b l i k y*

¹² http://europa.eu/scadplus/glossary/laeken_declaration_de.htm

Výklad Leakenské deklaráce obsahově vychází z přibližně 60 otázek, jež jsou cíleny směrem k návrhům o budoucí podobě EU. Vymezuje oblast těchto specifikovaných zájmů: **Rozdělení a ohraničení příslušnosti, Zjednodušení smluv Společenství a předpřípravení dokumentu směřujícího k zakotvení práv občanů Unie, jinými slovy s cílem dojít k Evropské Ústavě.**

Úloha Konventu

Konvent byl v rozložení poměru sestaven tak, aby jeho zastoupení odpovídalo celkem 28 zemím, přičemž má platit, že každá země vysílá celkem po 3 zástupcích¹³ a instituce Evropský parlament a Evropskou komisi reprezentuje součtem dále 18 členů. V rámci činnosti odpovídající v intervalech třem po sobě seřazeným fázím, semestrům – naslouchací, analytické a formulační – má vést k stanovenému cíli – směřovat pozornost k vypracování návrhu Ústavní smlouvy (tzv. Smlouvy o ústavě pro Evropu).

Konvent je ustavený výbor nedisponující legislativními pravomocemi, „kdy základ vycházející z pouhé politické legitimacy toto již nasvědčoval“, proto se nemohlo od něj očekávat okamžité prosazení Ústavy pro Evropu. Bylo tedy od začátku počítáno s tím, že se připravený návrh Ústavní smlouvy stane základním okruhem příští mezivládní konference. Přitom dle původního harmonogramu mělo dojít k tomu, že závěrečný dokument bude předložen soluňskému summitu EU v červnu 2003.¹⁴

Fáze rozdělení ve shrnutí:

- V rámci fáze první otevřel Konvent prostor vést diskusi o významu a poslání Unie, přičemž neušlo, jak bude vypadat budoucí podoba z hlediska rozdělení kompetencí mezi instituce EU. Řešeny byly otázky přenesené působnosti (subsidiarity).
- Další body zde probírané zmiňujeme v tomto po sobě jdoucím sledu: Budoucí úloha národních parlamentů, Problematika justice a vnitra a Oblast zahraniční a bezpečnostní politiky EU.

O výše předeslaném, „že Konvent oprávněně lze považovat za výbor vycházející z pouhé politické legitimacy“, svědčí mj. fakt, že za doby svého působení

13 Z toho vždy jeden ze zástupce zde reprezentoval vládu a ostatní dva byli zástupci národních parlamentů.

14 <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/konvent-o-budoucnosti-evropske-unie/1000723/5584/>

ustavil na celkem 11 pracovních skupin¹⁵, přičemž smyslem bylo podchytit i ostatní témata, jež nebylo možné na plenárních zasedáních probrat do patřičné hloubky. Skupiny se pravidelně scházely po dobu několika měsíců s tím, že jejich zástupci měli prostor konfrontovat své názory a představy s představiteli institucí EU a dalšími aktéry evropské politiky.

Z hlediska technického se jako neopomenutelné přitom jeví to, že závěrečné zprávy pracovních skupin o těchto jednáních byly stavebním materiálem pro budoucí schůze, a to až do začátku roku 2003.

Co se věcné stránky předeslaného návrhu vypracování Ústavní Smlouvy týká, záměr byl naplněn beze zbytku.

V rámci třetí, vrcholné fáze časově zařazené do 1. pololetí 2003 se řešily otázky již mnohem specifitější, vztahující se přímo ke znění jednotlivých článků budoucí Ústavní smlouvy.

Shrnutím lze říci, že se v hlavních otázkách podařilo mezi členy Konventu nalézt široký konsensus. Všeobecná shoda byla v tom, že Unie měla získat mezinárodně-právní subjektivitu a že se současný stav smluv Společenství jeví pro další vývoj jako nevyhovující. Z tohoto podnětu bylo tedy rozhodnuto o tom, že do budoucna stávající smlouvy, a to komplexně, nahradí dokument jediný – právně přehlednější, a to Ústavní smlouva. Předpokládalo se, že její nedílnou součástí bude Charta základních práv. „Ve srovnání s Niceskou smlouvou, jak bude ještě dále uvedeno, dochází touto úvahou k posunu vpřed v tom smyslu, že Charta bude oficiálně zařazena do Ústavní smlouvy, a tím se stane ve všech státech Unie právně závaznou.“

Cesta k vytvoření návrhu o podobě Ústavní smlouvy trvala více než rok. Tedy zhruba stejnou dobu, jako trvala cesta ke smlouvě z Nice.

Toho času Valéry Giscard d'Estaing, „osobnost charismaticky silná Konventu předsedající“ mohl ze své funkce předstoupit před Evropskou radu a předložit výsledky práce týmové práce. Evropská rada zasedající 20. června 2003 v Soluni zhodnotila práci Konventu velmi kladně:

15 Okruhy, jimiž se pracovní skupiny Konventu zabývaly: 1. Subsidiarita, 2. Charta základních práv EU, 3. Právní subjektivita, 4. Národní parlamenty 5. Doplnující kompetence, 6. Ekonomické otázky, 7. Vnější vztahy, 8. Obrana, 9. Zjednodušení smluv, 10. Prostor svobody, bezpečí a spravedlnosti, 11. Sociální Evropa

I. CONVENTION / IGC

„The European Council welcomes the Draft Constitutional Treaty presented by the President of the Convention, Valéry Giscard d'Estaing. This presentation marks a historic step in the direction of furthering the objectives of European integration:

- bringing our Union closer to its citizens,*
- strengthening our Union's democratic character,*
- facilitating our Union's capacity to make decisions, especially after its enlargement,*
- enhancing our Union's ability to act as a coherent and unified force in the international system, and*
- effectively dealing with the challenges globalisation and interdependence create.*

3. The European Council expresses its gratitude to the Chairman of the Convention, Valéry Giscard d'Estaing, the Vice-Chairmen, Jean-Luc Dehaene and Giuliano Amato, the members and the alternate members of the Convention for the work they have accomplished.

The Convention has proven its usefulness as a forum for democratic dialogue between representatives of governments, national parliaments, the European Parliament, the European Commission and civil society.

4. The European Council considers that the presentation of the Draft Constitutional Treaty, as it has received it, marks the completion of the Convention's tasks as set out at Laeken and, accordingly, the end of its work. However, some purely technical work on drafting Part III is still required, this work needing to be finished by 15 July at the latest.“

„Odpovědí na Laekenskou deklaraci měla být Smlouva o Ústavě pro Evropu (dále jen „Ústavní smlouva“), tedy mezinárodně-právní dokument komplexně nahrazující dosavadní Smlouvy, který měl ambici zajistit efektivní, transparentní a demokratické fungování Evropské unie čítající více než 25 členských států. Ačkoliv většina členských států Evropské unie Ústavní smlouvu ratifikovala, Francie a Nizozemsko ji v referendu odmítly (referendum ve Francii proběhlo dne 29. května 2005, v Nizozemsku dne 1. června 2005). Řada států následně její ratifikaci pozastavila a některé státy dospěly k závěru, že se po dvojím odmítnutí již nemá smysl Ústavní smlouvou nadále zabývat.“¹⁶

¹⁶ *P ř e d k l á d a c í z p r á v a p r o P a r l a m e n t Č e s k é r e p u b l i k y*

Ústavní smlouva prosazovaná Konventem měla být dalším krokem k posunutí integrace vpřed, měla překlenout strukturální problémy minulosti a vést k posílení identity Unie. Tak, jak bylo v souvislosti s prací Konventu výše uvedeno, jedním z kladně hodnocených bodů ve výsledné práci je, že Konvent prosazoval začlenění Charty, která se a to od počátku přijetí ve všech státech Unie, měla stát právně závaznou. Tento krok by bylo možné považovat za krok, jenž otevírá novou dimenzi v oblasti ochrany lidských práv.¹⁷

Ač text Ústavy předložený Konventem prošel celou fází projednávání a později byl i odsouhlasen, Ústavní smlouva nevstoupila v platnost. Dnes po uplynutí několika let konstatujeme, že při současném stavu naší vůle, nelze již tento dokument oživit. Měli bychom se pokusit ji nahradit dokumentem novým, obsahově velmi podobným – Lisabonskou smlouvou. O tomto dokumentu pojednáme ještě v kapitole IV.

1.7. Summit v Kodani

Za podstatné v této práci považujeme zmínit význam kodaňského summitu z hlediska toho, že tato jednání v prosinci roku 2002 přinesla deseti kandidátským zemím¹⁸, přitom Českou republiku z výčtu těchto zemí nevyjímaje, definitivní potvrzení vstupu do Evropské unie datované k 1. květnu 2004. Toto ujednání bylo však vázáno ještě na jednu závaznou podmínku – na podpis vládních představitelů těchto zemí. Bylo navrženo příští pololetí ve městě od Akropolí – v Aténách¹⁹ dne 16. dubna 2003.

Státy do Unie vstupující měly v rámci zde vyhrazeného prostoru poslední příležitost k dořešení okruhů postihujících jednak stránku jejich financování, též bylo možné podrobněji se věnovat individuálním problémům, s nimiž se během přípravné fáze vstupující země potýkaly. Pro Českou republiku to znamenalo celou řadu výjimek, avšak ty, které zde byly vyjednány, nejsou považovány z hlediska přínosu do budoucna za tolik významné.

17 GRABNITZ, Eberhard, HILF, Meinhard: *Das Recht der Europäischen Union*. C.H.Beck., München. /Vorbemerkungen zum EUV., 39, 83.

18 PLECHANOVÁ, Věra a kol. *Evropská unie na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, str. 166.

19 KÖENIG, Christian, HARATSCH, Andreas.: *Europarecht*. 4. Auflage. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), str. 23.

S přihlédnutím ke stavu, v jakém se po technické stránce Unie nacházela bylo i zde v rámci ujednání rozhodnuto dořešení těchto sporných bodů.

V Niceské smlouvě dosud platilo, že rozšíření Unie vychází z přijetí 12 členů v nepřesně časově formulovaném horizontu – „do roku 2005“. Z hlediska zde dohodnutých podmínek bylo třeba pro těchto 10 pro vstup do Unie připravených států přinést novou úpravu hlasovacích mechanismů.

Kodaňský summit přináší konkrétní podobu řešení v tom smyslu, jak u 10 přistoupivších zemí bude vypadat proporcionální rozložení hlasů v Radě, vytyčuje přesný počet členů Komise a konkrétně specifikuje to, v jakém počtu budou tyto vstupující země zastoupeny v Evropském parlamentu. Tyto změny byly nejpodstatnější, ostatně tak potvrzuje i následující citace:

„Smlouva o přistoupení nově přerozdělila počet mandátů v institucích EU a v případě Komise zaručila právo každého nového členského státu na svého komisaře od dne přistoupení. Zároveň posunula účinnost Niceské smlouvy týkající se jednoho komisaře za každý stát již k 22. 11. 2004, kdy v tomto období bude zahájeno funkční období nové Komise s 25 členy.“²⁰

Těmto reformním záležitostem vztahujícím se k jednotlivým institucím bychom se chtěli podrobněji věnovat v následující kapitole.

20 <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/evropska-komise/> Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí

Kapitola II. Vybrané orgány Evropské unie a zachycení stavu změn v přehledu

V této kapitole se zabýváme vybranými institucemi EU – Komise a Evropský parlament – s cílem zaměřit se na to, jakou funkci ten či onen orgán má, dále proč dochází v těchto institucích ke změnám a jaké lze ve výsledku očekávat dopady. Také chceme v této kapitole vystihnout změnu čl. 7. SEU - suspenzivní klauzule.

2.1. Evropská komise

Komise je ve Společenství jedním z nejstarších orgánů. Prošla, ostatně jako mnohé jiné instituce, za více jak půl století díky neustále se měnícímu politickému klimatu v Evropě celou řadou změn.

Evropská komise (The European Commission) je orgán politicky nezávislý. Jejím prvořadým posláním je hájit zájmy Společenství. Považujeme ji za jednu z nenahraditelných institucí Evropské unie. Těmito slovy lze vyjádřit současně i to, že význam a její dispozice působnosti ji určují primární místo v pořadí mezi všemi institucemi Evropské unie. Nemůže být proto pochyb, že svému okolí se jeví často jako zdroj zářící energie dávající sílu ostatním.

Komise je orgánem s rozmanitou působností, s takovou právní silou, jakou jí smlouvy přiznávají.

Když platí, že její základní funkcí je zabývat se aplikací primárního práva i aktů odvozených, tzv. „legislativy sekundární, pak na základě rozšířené působnosti je i orgánem plnícím nezastupitelnou úlohu v oblasti politik Unie, přičemž z celého rozsáhlého výčtu oblastí její působnosti nesmíme opomenout zmínit funkci kontrolní. Tou ostatně disponuje vůči institucím provozním.²¹

Komisi můžeme právem zařadit na první místo i na základě jiných faktorů. Například je považována za největšího ze zaměstnavatelů v administrativě. Ve srovnání s ukazateli na počátku nového milénia byla institucí s více než 21 000 zaměstnanci. V roce 2008 je stav mnohem vyšší, blíží se hranici 24 000.

21 Kontrola financování Společenství.

Tento více jak 14% nárůst v meziročním období let 2001 - 2008 lze konkrétně opodstatnit vstupem celkem 12 zemí.²² Do budoucna je již dnes více než pravděpodobné, že číslo vystihující stav zaměstnanců při tomto orgánu ještě není zdaleka konečné. Je třeba vycházet z toho, že se nadále bude zvyšovat přímo úměrně, jak se bude v budoucnu Unie plošně rozšiřovat. Zrovna tak jako i v letech minulých. Tím chceme odkázat do let 1981 a 1986, kdy byly v rámci rozšíření přijaty tzv. „státy jižní“ (Řecko, Španělsko, Portugalsko). V budoucnu bude pro zajištění plynulého chodu instituce z hlediska technického nutné přijímat další nové překladatele. Ostatně tak, jak plyne z povinnosti, kterou tento orgán vůči občanům EU má.²³

Z hlediska změn, na které chceme poukázat a jež se tohoto orgánu za uplynulé osmileté období nejvíce dotkly, je nutné zmínit, že Komise při vzniku Niceské smlouvy byla strukturálně tvořena 25 generálními ředitelstvími. V současnosti stav odpovídá tomu, že je orgánem tvořeným 36 odděleními, tzv. generálními ředitelstvími (DG)²⁴ sektorově rozdělených na specializované služby. Každé takovéto DG je svěřeno vedením generálnímu řediteli podřízenému ze své funkce příslušnému komisaři.

V souvislosti s Komisí je dále třeba uvést, že hlavním sídlem je Brusel. I v tomto případě se jedná o sídlo nové – ustavené právním základem Amsterodamské smlouvy. Aby nedošlo k narušení efektivity bylo rozhodnuto o zachování stálého zastoupení v Lucemburku a „v širším slova smyslu“ bylo s ohledem na připravované rozšíření potřeba zajistit další její delegace do ostatních států. Jen tak bylo možné docílit stavu, že se euro-občanům do budoucna stane mnohem dostupnější. Ve výsledku toho bylo dosaženo²⁵. Tyto změny, ač se na první pohled mohou jevit spíše technicko-administrativní než právními povahy, nesou přímý odkaz smluv Společenství.

22 rozdělených dle kodaňských kritérií ve dvou vlnách

23 Komise musí být schopna obracet se na každého občana Unie v jeho rodném jazyce.

24 <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/instituce-eu/evropska-komise>: Zdroj Ministerstvo zahraničních věcí

25 K doplnění proto příkladem zde uvádíme zastoupení Evropské komise v České republice v Praze, se sídlem Jungmannova 24

Velikost a složení Komise

Je třeba zdůraznit, že právě otázka velikosti a složení Komise se stala velmi ožehavou.

Smlouva z Nice přiznává Komisi, jakožto nenahraditelnému orgánu, velké změny. Je to podloženo odvoláním se na znění Článku 4 Protokolu z Nice, podle něhož se předpokládalo k datu 1. května 2005 upravení počtu Komisařů. Smlouva o přistoupení upravuje nově přerozdělení počtu mandátů v institucích EU a v případě Komise zaručila právo každého nového členského státu na svého komisaře už od dne přistoupení. Z procesního hlediska byla posunuta účinnost Niceské smlouvy týkající se jednoho komisaře za každý stát od listopadu 2004. Od této chvíle se datuje funkční období nové Komise složené z 25 členů.

Komplexního zachování systému Amsterodamské smlouvy by v konečném výsledku pro složení Komise znamenalo, že vstupem 12 kandidátských zemí do EU by měla 33 členů, což nebylo možné. Smlouva z Nice se proto omezuje na snížený počet komisařů, a to s účinností od roku 2005 a přiznává každému členskému státu pouze jednoho komisaře.

Lze považovat též za kladné, že smlouva z Nice reaguje „a to od samého počátku, na stav 27 komisařů“ a určuje zvýšení počtu komisařů v závislosti tak, až bude dosažen počet přímo 27 států Unie včetně. Jak bylo námi výše podotknuto, vstup dvanácti států plánovaný v průběhu roku 2005 současně se nekonal. To ostatně potvrzují již v odkazech zmíněná Kodaňská vstupní kritéria. Dva zbývající státy, v tomto případě Bulharsko a Rumunsko, vstoupily v roce 2007, a stav tak v plném součtu doplnily. Tím chceme poukázat na to, že od roku 2002, kdy došlo k podepsání smlouvy o přistoupení, až dodnes nebylo třeba již žádných dalších úprav ani jiných technických zásahů kromě zajištění řádného překladu dokumentu do příslušných dvou jazyků.

Závěrem můžeme shrnout, že až do dnešních dnů se koncepce Niceské smlouvy stále jeví tou nejlepší a plně vyhovující. Tím však, že rozšiřování Evropské unie nedosáhlo svého vrcholu, očekává se do budoucna přijetí ještě mnoha států a dnes dá se říci – je tomuto cíli nejbližší Chorvatsko.²⁶ Z pohledu České republiky má tento stát šanci velmi reálnou. Má silnou podporu našich vládních elit a představitelů v práci zmíněné tzv. visegradské čtyřky.²⁷

26 Vstup této země je dnes odhadován v roce 2011, též však vázán na splnění řady podmínek.

27 <http://zpravy.idnes.cz/prezidenti-visegradske-ctyrky-podporili-vstup-chorvatska>

Dáme-li dále do kontextu plánované rozšíření EU se současným stavem smlouvy z Nice, pak můžeme vycházet z toho, že ani v tomto případě nemusí být přijetí dalších zemí podmiňováno přijetím dokumentu nového, strukturou zcela odlišného.²⁸ Nemusí být tím pádem prosazován zásah až příliš radiální, postačí k tomu provedení zásahu menšího, o to více flexibilnějšího a smlouvu z Nice rozšířit.²⁹

Zůstat by měl přitom nezměněn i způsob vyjádření se Radou vůči složení a velikosti tohoto orgánu – Komise vycházející podle Niceské smlouvy tak, že Rada bude povinna ve věci přijmout jednomyslné stanovisko. Tato úprava je vázána na okamžik dosažení 27. členu Unie. Potom začne platit pravidlo nové, vycházející z rovné rotace³⁰. Lze tím říci, že toto aplikované nové pravidlo bylo významem vskutku revolučním, to protože jím s definitivou byla odstraněna vskutku a to jednou provždy jedna z hlavních překážek bránících vstupu 12 kandidátských zemí. V souvislosti s tím nutno doplnit, že z procesního hlediska bylo potřeba čl. 4. Protokolu z Nice podrobit změně účinnosti přímo tak, že datum 1. 1. 2005 byl posunut na termín o dva měsíce dřívější, tedy na 1. listopadu 2004 vycházejíce z ujednání dosažených v rámci kodaňského summitu³¹ o přistoupení nových 10 států již od 1. 5. 2004.

Z hlediska přechodného, vykrývajícího období vypadalo její složení takto: celkem v zastoupení 30 působících členů – z toho zůstal zachován stav při 20 původních členech + 10 nových komisařů přidaných za přistoupivší země. Od listopadu 2004 byla Komise přizpůsobena tak, aby její složení odpovídalo stavu jeden stát – jeden komisař. To byla jedna z důležitých změn, na níž musíme poukázat.

O tom, že tento model sestavení Komise je úspěšný, tím spíše plně funkční, jinými slovy jeví se bezproblémový, se můžeme přesvědčit dnes po uplynutí téměř 5 let od našeho vstupu, když víme, že 27. členu Unie od roku 2007 má.

Další neméně podstatnou změnou, na niž zde chceme upozornit, je volba předsedy Komise. Posílení pravomocí lídra orgánu se považuje za základní

28 Podmínka pro příští další rozšiřování Unie – přijetí Lisabonské smlouvy.

29 <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/topolanek-chceme-chorvatsko>

30 čl. 4 Protokolu o rozšíření Evropské unie v příloze Smlouvy z Nice

31 Europäischer Rat von Kopenhagen, Schlussfolgerungen des Vorsitizes, SN 400/02, Ziffer 7.

podmínku pro udržení funkčnosti i za předpokladu zvýšení počtu členských států nad 20.

Předseda Komise měl být dle textu novelizované Smlouvy o ES nadále volen kvalifikovanou většinou v Radě čl. 214 Smlouvy o ES revidované Smlouvou z Nice. Současně se předpokládalo, že zvolený předseda posílí své pravomoce ve vedení Komise. V tom se odráží možnost neomezené manipulace s resorty a omezená možnost vázaná na souhlas ostatních členů Komise odvolat tu osobu, která nesplňuje požadavky, či již pozbyla důvěry pro tak významnou funkci.³²

Závěrem o Komisi řečeno: „Dosažený kompromis stanovující limit růstu Komise na 27 komisařů výrazně překročil původní ambice omezit velikost tohoto orgánu. V průběhu mezivládní konference nedokázaly členské země dosáhnout dohody předpokládající odebrání míst členům Komise malým členským zemím, což je podmínkou skutečného zmenšení úřadu. Smlouva neobsahuje ani řešení, které bude přijato v případě překročení počtu 27 komisařů. Situace je v takovém případě pouze naznačena, a to jako požadavek na jednomyslné rozhodnutí Rady o mechanismu rotace komisařů. Smlouva pouze stanoví, že rotace musí být provedena tak, aby zajišťovala rovné zastoupení všech členských států (čl. 4 Protokolu o rozšíření Evropské unie v příloze smlouvy z Nice).“³³

2.2. Evropský parlament

Amsterodamská smlouva nepřinesla očekávané změny potřebné pro zajištění chodu Unie do budoucna, bylo proto nutné vydat se cestou novou, na které by tyto nedostatky byly odstraněny. Návrhy směřovaly v té době k jedinému cíli – zvýšit účinnost, průhlednost a demokratičnost evropských institucí.³⁴ Obecně bylo třeba skoncovat s vleklými diplomatickými jednáními za zavřenými dveřmi. Tím de facto bylo označeno jedno ze slabých míst – místo jevící se jako „Achylova pata“. K odstranění těchto deficitů se jevílo jako nejlepší zapojit do procesu Evropský parlament a současně začít zhodnocovat stanoviska národních parlamentů

32 čl. 217 Smlouvy o ES revidované Smlouvou z Nice

33 ŠIŠKOVÁ Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I – Ústavní základy Evropské unie*. Linde Praha, str.

34 Zdroj: <http://www.europarl.europa.eu/highlights/cs/>

členských států a nevylučovat ani stanoviska kandidátských zemí a v komplexním výčtu zainteresovaných stran nevynechat ani občanskou společnost – její Vox populi.³⁵

Niceská smlouva se v postojích k této instituci omezuje zejména na následující změny:

- posiluje úlohu této instituce při vytváření legislativy
- taxativně součtem určuje maximální hranici zástupců všech zemí EU, a to včetně těch nově přistoupivších.

Evropský parlament je instituce spíše než legislativní, je třeba jej tedy považovat více za instituci politickou. V charakteristice jej můžeme vystihnout, obdobně jako Komisi, jako nejstarší z institucí Společenství. Je to orgán, o němž lze říci, že se neustále dynamicky vyvíjí. Nasvědčuje tomu fakt, že za více než 50 let trvající existenci Společenství prošel celou řadou ať už úspěšných, či méně úspěšných reforem.

Stav a cíle Evropského parlamentu

Parlament je instituce politická, obecně disponující legitimní pravomocí vypracovávat zprávy o stavu a směru Unie, formuloval jím předložené návrhy změn též v jednom z dokumentů na přelomu blížícího se milénia.³⁶ Jak je z této zprávy zřejmé, mělo se jednat o shrnutí dosavadních smluv do komplexního textu s návrhem vložit do preambule text nesoucí ústavněprávní závazky jakožto cíle Unie. Vytvořit do budoucna text svým způsobem takový, který bude jedinečný v tom smyslu, že bude plně pokrývat garanci lidských práv. Dále do budoucna kategorizací institucí zpřehlednit stav tak, aby nebylo pochyb o tom, která z nich disponuje jakou pravomocí a která z pravomocí bude příslušet členským státům. Jinými slovy vyjádřeno – zprůhlednit stávající subsidiaritu.

Parlament lze pojmout jako navrhovatele změn významu méně než nezásadních postihující oblast při složitém systému vážení hlasů v Radě. Na to je třeba poukázat. Evropský parlament byl úpravou Amsterodamské smlouvy reprezentován 625 poslanci. V období následném, na prahu nového milénia dochází ke změnám zásadním, jak jsme již zmínili. Proto tento orgán jako instituci významnou

35 http://en.wikipedia.org/wiki/Vox_populi

36 Zpráva z dubna roku 2000

těž z výčtu nevyjímáme. Na tento stav změn je třeba reagovat v přímé souvislosti se zvyšujícím se počtem v něm působících zástupců. Tedy smlouva z Nice počítá do budoucna se 732 poslanci³⁷. Na první pohled je patrné, že se počítá s nárůstem více než nepatrným.

Podle platného znění: Německo bude reprezentováno 99 poslanci; Francie, Itálie, Anglie budou mít shodně po 78 poslancích; Španělsko a Polsko budou reprezentovány 54 poslanci; Rumunsko 35 poslanci; Nizozemí 27 poslanci; pětice států jako Belgie, Řecko, Portugalsko, Maďarsko, Česká republika 24 poslanci; Švédsko 19 poslanci; Bulharsko a Rakousko 18 poslanci; trojice států Dánsko, Finsko, Slovensko budou reprezentováni 14 poslanci; dále Irsko a Litva 13 poslanci; Lotyšsko 9 poslanci; Slovinsko 7 poslanci; další trojice států jako Lucembursko, Kypr a Estonsko 6 poslanci; Malta bude zastoupena 5 poslanci. Bylo počítáno s tím, že tento stav by již měl dále zůstat nezměněn.

Úpravy a jiné obdobné podnětné zásahy činěné do velikosti a složení, je třeba chápat tak „jako tomu bylo i v případě Komise“ – brát je jako reflexi související s nadcházejícím rozšířením, obecně stavem budoucím, který bylo třeba vyřešit a před kterým Unie stála. Bylo třeba přesně určit složení – kolikačlenný tento sborově hlasující orgán do budoucna bude a v rámci přípravy koncepce dále počítat s tím, kolika poslanci budou reprezentováni nově přistoupivší státy.

Jelikož však k rozšíření nedošlo při plánovaném stavu 12 států současně, bylo nutné znovu i v tomto případě celé uspořádání upravit tak, aby stav odpovídal realitě. Těmito záležitostmi se ostatně podrobněji zabývá dokument další, srovnatelně právně stejně tak silný jako dříve pro nás byla Smlouva o přistoupení České republiky, Smlouva o přistoupení Bulharska a Rumunska.

Smlouva o přistoupení dle Čl. 9. upravuje nové rozložení sil tak, že se přímo zaměřuje na určité rozložení mandátů pro volební období 2009 – 2014, tedy v období rozhodném – následujícím.

Na cestě k budoucímu složení je třeba se opřít o fakt, že hledání řešení nebyla záležitostí, a to v žádném směru, nikdy jednoduchou. Tím spíš, že vždy bylo třeba dbát dodržení hraničních kritérií:

- jednak aby spolu s nárůstem počtu členů nedošlo k narušení politické rovnováhy vycházející z mandátů

37 CRAIG, Paul, GRÁINNE de Búrca. *EU Law: Text, Cases and Materials*. 3 edition. Oxford, str. 44.

- a především mít na zřeteli dodržení hranice 700 poslanců – limit určující top stav, obecně Amsterodamská smlouva.

2.3. Flexibilní spolupráce

Smlouva z Nice se omezuje na novelizaci principu flexibility jako jednoho z dalších hlavních bodů, který promítá do budoucího stavu jednotlivých pilířů, přičemž tím rozšiřuje přímo odkaz Amsterodamské smlouvy z roku 1997.

Aplikace flexibilní spolupráce zde vychází za podmínek již mnohem lepších, dávající skutečné šance úspěchu v těchto bodech³⁸:

1) pro realizaci plánů dochází k průlomům silné bariéry učiněné zánikem práva veta

2) aplikace menšího počtu států se podílet na realizaci společných záměrů

3) v neposlední řadě je třeba se zmínit o rozšíření okruhů působnosti.

To se stalo jedním z hlavních bodů ve výčtu mnoha změn. Z ostatních obsahově neméně významných bodů musíme doplnit respektování uzavřených smluv i zachování *acquis communautaire*. Všechny případy mají mít společného jmenovatele, tím spíše, že každou takovou určitou možnost zesílené spolupráce bude zakládat až to, až striktně budou vyčerpány standardní možnosti rozvoje s dodržěním těchto taxativních podmínek:³⁹

- sdružuje alespoň osm členských států (dříve se týkala alespoň většiny členských států);
- podmiňuje cíle Unie a Společenství a posiluje proces integrace (nově formulovaný požadavek);
- zůstává v mezích pravomocí Unie a ES, přičemž se nedotýká oblastí spadajících do výlučné pravomoci Společenství;
- nenarušuje vnitřní trh ani hospodářskou a sociální soudržnost (nový požadavek);
- nenarušuje hospodářskou soutěž a je postavena na nediskriminaci;

38 Srov. ŠIŠKOVÁ Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 – Ústavní základy Evropské unie*. Linde Praha, str. 274.

39 Srov. ŠIŠKOVÁ Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 – Ústavní základy Evropské unie*. Linde Praha, str. 277.

- zachovává zásady uvedených smluv a *acquis communautaire* a rovněž institucionální rámec Unie;
- neovlivňuje ustanovení Protokolu o začlenění Schengenského *acquis* do rámce Unie;
- zachovává pravomoci, práva a povinnosti členských států nepodílejících se na spolupráci;
- je otevřena pro všechny členské státy.

Pro I. pilíř, „v záhlaví první části revidované Smlouvy o ES“ je počítáno s blokováním vznikající posílené spolupráce přenesením diskuse na úroveň Evropské rady, což lze vnímat jako v tom či jiném konkrétním případě „otevřený systém nové funkční záchranné brzdy.“ Z hlediska změn, které nastávají s účinností Niceské smlouvy a na které bychom zde chtěli upozornit, můžeme říci, že shodné podmínky úpravy používání flexibility se v tomto případě nově promítají v právní úpravě pilíře třetího, v oblasti justice⁴⁰. To je jedna ze změn obsahově velmi zásadních.

Oproti tomu se tím však znovu potvrzují uvedené znaky, a to že Smlouva z Nice je spíše než dokumentem právním v mnoha ohledech dokumentem spíše politického významu. Pro potvrzení těchto slov a pro konkrétnější ucelení představy uvádíme další příklad – suspenzivní klauzule rozšíření odkazu Amsterodamské smlouvy.

2.4. Zdokonalení suspenzivní klauzule článku 7 SEU

Suspenzivní klauzule článku 7 SEU v plném znění vypadá takto:

1. na odůvodněný návrh jedné třetiny členských států Evropského parlamentu nebo Komise může Rada většinou čtyř pětin svých členů po obdržení souhlasného stanoviska Evropského parlamentu rozhodnout, že existuje zřejmé nebezpečí, že některý členský stát závažně poruší zásady uvedené v čl. 6 odst. 1, a podat tomuto členskému státu vhodná doporučení. Před přijetím tohoto rozhodnutí vyslechne Rada daný členský stát a může stejným postupem požádat nezávislé osobnosti, aby v přiměřené lhůtě předložily zprávu o situaci v daném členském státě. Rada

40 Hlava VI. revidované Smlouvy o EU

pravidelně přezkoumává, zda důvody které ji k takovému rozhodnutí vedly, stále trvají.

2. na návrh jedné třetiny členských států nebo Komise a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu může Rada složená z hlav států nebo předsedů vlád jednomyslně rozhodnout, zda došlo k závažnému a trvajícím porušení zásad uvedených v čl. 6. odst. 1 ze strany členského státu, poté co vládu tohoto členského státu vyzve, aby se k této věci vyjádřila.

3. Bylo-li učiněno zjištění uvedené v odstavci 2, může Rada kvalifikovanou většinou rozhodnout, že určitá práva, která pro dotyčný stát vyplývají z použití této smlouvy, včetně hlasovacích práv jeho zástupců v Radě, budou pozastavena. Přitom přihlédne k možným důsledkům takového pozastavení pro práva a povinnosti fyzických a právnických osob.

Povinnosti dotyčného státu vyplývající z této smlouvy jsou pro tento stát v každém případě i nadále závazné.

4. Rada může později kvalifikovanou většinou rozhodnout, že změni nebo zruší opatření přijatá podle odstavce 3, jestliže se změni situace, která vedla k přijetí těchto opatření.

5. pro účely tohoto článku Rada rozhoduje bez přihlídnutí k hlasu zástupce vlády dotyčného členského státu. To, že se osobně přítomní nebo zastoupení členové zdrží hlasování, nebrání přijetí rozhodnutí uvedených v odstavci 2. Kvalifikovaná většina je vymezena jako podíl vážených hlasů zúčastněných členů Rady, který je stanoven v čl. 205 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství. Tohoto odstavce se použije i tehdy, jsou-li hlasovací práva pozastavena podle odstavce 3.

6. pro účely odstavců 1 a 2 rozhoduje Evropský parlament dvoutřetinovou většinou odevzdaných hlasů, které představují většinu jeho členů.

Ve výše uvedených bodech lze spatřovat obranu základních hodnot Unie vycházejících z novelizace ve formě zjednodušení aplikace této procedury. Přičemž: vyvrcholením může být dále v preventivním případě hrozícího nebezpečí odebrání hlasovacího práva členského státu v Radě. To je jeden ze základních úkolů ve smyslu novelizovaného ustanovení. Smlouva z Nice se tím snaží o zachování definování základních hodnot promítnutých v článku 6 Smlouvy o EU revidovaného Amsterdamskou smlouvou, kterými jsou "zásada svobody, demokracie a právního

státu, lidská práva a zásady obecně společné členským státům”, přičemž ve změně se soustřeďuje na revizi hlasování dle navazujícího článku 7.⁴¹

S úpravou základních práv se setkáváme v Čl. 6 SEU a podrobněji dále v Čl. 7 SEU. De facto se jedná o prohloubení čl. F odst. 2 Maastrichtské smlouvy, podle něhož bylo řečeno:

„2. Unie respektuje základní práva, která zajišťuje Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950, a která vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, jako obecné právní zásady Společenství.”

K výše uvedenému Čl. 7:

„Jde o ustanovení derogační či sankční povahy, které je určeno pro zcela výjimečné situace. Opravňuje totiž Radu na úrovni hlav států a vlád, aby na návrh jedné třetiny členských států nebo Komise a se souhlasem Evropského parlamentu jednomyslně rozhodla, že “došlo k závažnému a trvajícimu porušení zásad uvedených v článku 6 odst. 1 ze strany členského státu poté, co byla vláda tohoto členského státu vyzvána, aby se k této věci vyjádřila.” Bylo-li učiněno takové rozhodnutí, může Rada rozhodnout kvalifikovanou většinou, že výkon určitých práv, která pro dotýčný stát vyplývají z aplikace této Smlouvy, včetně hlasovacích práv zástupců jeho vlády v Radě, budou pozastavena. V případě článků 6 a 7 jde o obecnou smluvní vazbu Unie a Společenství k základním právům, nikoliv snad přímou inkorporaci práv a svobod obsažených v Evropské úmluvě o lidských právech.”⁴²

V této fázi je třeba se zmínit o tom, že jsme se zde dopátrali toho, že novelizace ustanovení „souhrnem všech výše uvedených poznatků ve věcech vzato“ měla zásadní vliv na posílení pozice Evropského parlamentu jako celku. Ten můžeme od nynější chvíle považovat za brzdu v systému sloužící proti možnému zneužití. To je změna zásadního významu.

Závěrem této kapitoly, chceme říci, že Smlouva z Nice vychází z mnoha zásad a procesních fází, flexibilně reaguje na stav plánovaného rozšíření. Tyto změny postihují zejména orgány zde uvedené, přičemž výjimkou není posílení ochrany lidských práv, o které se dozvídáme.

41 Zdroj: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2001/> Autor: PITROVÁ, Markéta

42 ŠTURMA, Pavel. *Vztah Evropské úmluvy o lidských právech a evropského práva.*

Kapitola III. Soudní systém EU ve formulaci změn smlouvy z Nice

Předmětem zájmu vymezeného Niceskou smlouvou, alespoň tak, jak se nám jeví, bylo mimo výše popsané oblasti přenést reformu i do oblasti soudnictví. Dříve, než se budeme změnami podrobněji zabývat, je třeba říci, že změny v Niceské smlouvě jsou obsaženy v „devíti hlavních článcích, v Protokolu o statutu Evropského soudního dvora a soudu 1. stupně a v pěti deklarácích.“

3.1. Evropský soudní dvůr

Evropský soudní dvůr (The Court of Justice of the European Communities) (ESD) je orgán, který považujeme svým významem za nejdůležitější z institucí, tvořící páteř Evropské unie. Evropský soudní dvůr je soustava rozsáhlá – složená dnes z více stupňů soudů. Smlouva z Nice činí tuto soustavu jako celek přehlednější, ale i mnohem flexibilnější.

Úlohou Evropského soudního dvora je zaštitovat dodržování práva při interpretaci i aplikaci Smluv. Možnost obracet se k němu není vyloučena žádné ze stran, ať už se tím nepřímo ve výčtu účastníků jedná o členské státy, orgány Společenství či fyzické osoby. Svým postavením lze Evropský soudní dvůr srovnávat se soudy Ústavními, v hierarchii stojícími na vrcholu nezávislé soudní moci. Hlavním sídlem ESD je Lucemburk.⁴³

Pro zajištění absolutní dokonalosti jeho funkčnosti je třeba dbát vždy na to, aby na pozice zaměstnanců byli vybíráni ti nejlepší erudovaní odborníci. Výběr uchazečů je deklaratorně omezen. Základní podmínkou přijetí je bezúhonnost, schopnost samostatného analytického uvažování, stejně tak, jak tomu u soudcovské profese zpravidla bývá. Jedním z esenciálních znaků při výkonu profese samé je při nástupu do funkce po složení slibu nezávislost – to též obecně platí při výkonu každé soudcovské profese. Soudci tak, jak při této instanci dále procesní pravidla určují, budou jmenováni na šest let, přičemž možnost opětovného zvolení se nevylučuje.

Ač nominace spadá mezi výlučné pravomoci jednotlivých členských států, praxe ukazuje, že v tom či onom státě se způsoby při dosažení prestižního postu, jakým pozice soudce při ESD je, podstatným způsobem odlišují. Nežádka rozdílná

43 <http://curia.europa.eu/>

znalost komunitárního práva může v chodu systému způsobit zbrždění flexibility, což je značné úskalí. Dříve, než bude pojednáno o změnách zanesených ve Smlouvě z Nice, které se týkají oblasti evropského soudnictví, chceme tyto jednotlivé odlišnosti následným přehledem ukázat.

3.2. Stručný přehled obsazování funkce soudce ESD ve výčtu vybraných zemí

Belgie je považována za jednoho z šestic zakládajících států Společenství. Při užším výběru kandidátů bere jako základní kritérium jak jazykový, tak regionální původ, přičemž nezdá se jako kritérium další bývá stranická příslušnost navrhované osoby. Výběr kandidátů se omezuje na odborníky, zejména znalce oblasti komunitárního práva.

Lucembursko se při výběru kandidátů omezuje na odborníky, znalce mezinárodního práva bez užší specifikace dalších podmínek. Ve srovnání s výše uvedenou Belgií jsou to kritéria odlišná.

Francie je mocensky politická velmoc. Při užším výběru kandidátů zpravidla vybírá mezi soudci správního práva z *Conseil d'État*⁴⁴, přičemž rovné šance jsou otevřeny soudcům z *Cour de Cassation*⁴⁵ působícím při odvolacím soudu v Paříži.

V Německu je rozhodujícím kritériem při volbě stranická příslušnost. Co se týče profesního pozadí, jedná se i zde o odborníky velmi erudované – profesory, soudce, vysoce postavené úředníky jiných justičních orgánů.

V Británii je jednou z nominačních podmínek pro výkon soudcovského povolání při ESD to, aby navrhovaní kandidáti již byli řadu let činní v soudcovské profesi. Přičemž i zde platí to, že se může jednat o profesory univerzitní a advokáty, tedy o elitu erudovanou, jako tomu je u výše naznačeného Německa.

Dánsko výběr kandidátů výrazně neomezuje. Odborníky je možné vybírat z úředníků státní správy a stejně jako u ostatních uvedených zemí z prostředí univerzitního, případně soudního.⁴⁶

44 Označení vystihující „Nejvyšší správní soud“

45 Nejvyšší správní soud

46 Srov. Sally J. Kenney. *The Judges of the Court of Justice of the European Communities*, taktéž,

Podmínky systému po formálně-technické stránce jsou nastaveny ve prospěch všech tak, že obligatorní není znalost francouzštiny, avšak znalost tohoto diplomatického jazyka se neoficiálně doporučuje. To proto, že je jazykem pracovním, a proto si lze v praxi pouze obtížně představit řádný výkon funkce soudce někým, kdo není schopen dostatečně kvalitním způsobem obhájit práci jemu svěřeného kabinetu.

3.3. Postavení Evropského soudního dvora – změny nastávající Niceskou smlouvou

Postavení Evropského soudního dvora se sídlem v Lucemburku právně ošetřují primární smlouvy tří Společenství – č. 220 - 245 Smlouvy ES, čl. 31 - 45 Smlouvy ESUO, čl. 136 - 160 Smlouvy EUROATOM, ve Statutu ESD, jakožto nedílně tvořící součásti ES vyhotoveného ve formě Protokolu – dotvářejícího procesně-právní pravidla v postupech. Dle článku 223 Smlouvy ES platí, že soudci budou do úřadu vybíráni z osob, které obecně poskytují záruky nezávislosti a za celé řady splnění podmínek dalších, blíže specifikovaných, jak jsme uvedli na začátku kapitoly III.

Právě jedním hlediskem procesním je, že výkon soudcovské profese při této instanci je fixně časově ohraničen lhůtou 6 let, přičemž po uplynutí poloviny této lhůty, v periodě každé 3 roky, bude obměněna polovina soudců. To z důvodu, aby byla zachována kontinuita. Byly to právě změny procesní, které podrobně byly rozpracovány do smlouvy z Nice a Protokolu. Na to je zde třeba upozornit.

Evropský soudní dvůr, jenž zde charakterizujeme jako administrativně rozsáhlý aparát, bylo třeba, obdobně jako tomu bylo v případě Komise a Parlamentu, podrobit několika reformním změnám určitých oblastí.

Neméně profesně prestižní, téměř srovnatelná pozice s funkcí soudce, je pozice generálního advokáta při této instanci. Počítat je ale třeba minimálně s jedním z hraničních omezení, znovu spíše technického charakteru. Generálních advokátů může být s přihlédnutím k současnému stavu při této soudní instanci zaměstnáno pouze osm.⁴⁷

Povinností Evropského soudního dvora, tak jak úprava po stránce formálně - technické předepisuje, je ustavit do funkce prvního generálního advokáta osobu, jež

47 CRAIG, Paul, GRÁINNE de Búrca. *EU Law: Text, Cases and Materials*. 3 edition. Oxford, str. 88.

zajistí plynulý chod administrativního aparátu. Ta je ze své funkce hlavním poradcem soudce.

Ve výčtu nastalých změn „Smlouva z Nice přináší možnost, kdy názor generálního advokáta nebude nutný v případě, že daná otázka již byla v minulosti u soudu vyřčena“.⁴⁸ Právě tato právní úprava dosáhla podstatných změn. Lze říci, že Smlouva z Nice posiluje pravomoci tohoto primase.

Evropský soudní dvůr „je soustava skládající se z více složek soudů.“ Smlouva z Nice činí tuto soustavu přehlednější, flexibilnější. To je dáno změnou, která mění pozici Soudu prvního stupně skrze rozsah jemu vymezených pravomocí, přičemž o flexibilní stránce lze dále hovořit i v souvislosti s možností ustavení soudů nových.

3.4. Postavení jednotlivých soudů a změny ve složení

Zmínili-li jsme se výše o počtu generálních advokátů, kdy Niceskou smlouvou zůstává stav nijak neměnný, je třeba tím spíše ukázat na stav počtu soudců, protože to je jedna ze změn, kterou se Niceská smlouva zabývá, přičemž vytvoření nových soudních pozic je reakcí na budoucí plánované rozšíření Evropské unie o 12 států. Před přijetím 10 nových států, na tento stav změn je třeba poukázat, měl ESD 15 soudců a po přistoupení 10 nových zemí v roce 2004 byl tento počet zvýšen tak, aby číslo vyjadřovalo složení v poměru jeden stát – to jeden soudce, tedy 25. Stejně neměnné zůstalo zachováno toto pravidlo rovnosti zastoupení v roce 2007, kdy Unie přijala za členy další dva státy – Rumunsko a Bulharsko. Od 1. 1. 2007 dosažením počtu 27 států má soudní instance – ESD 27 soudců. To je změna dosud poslední.

Každý další zásah upravující počet soudců by si vyžádal přinejmenším doplnění dosavadního dokumentu, nebo vypracování nového. To však nebude třeba. Pro případ nutné budoucí úpravy je již v práci zmíněná Lisabonská smlouva. Té, jak bylo řečeno výše, se budeme ještě podrobněji věnovat ve srovnávacím pohledu v kapitole čtvrté.

Evropský soudní dvůr, jakožto soudní orgán instančně nejvyšší, je soudem odvolacím s přesně vymezenými pravomocemi a celou řadou kompetencí řešit předběžné otázky s národními soudy členských států.

48 BLAHOŽ, Josef, KLÍMA, Karel, SKÁLA, Josef a kol: *Ústavní právo Evropské unie.*, Dobrá Voda u Pelhřimova. Aleš Čeněk str. 339

Soud prvního stupně:

Charakterizovat jej můžeme jako instanci novější. Pro tento orgán znamenalo přijetí Niceské smlouvy změnu zásadního významu – směrem k posílení jeho dosavadní pozice. V rámci tohoto orgánu působilo dříve 25 soudců, v současnosti je zastoupen 27 soudci. Je příslušný rozhodovat, tak jak mu Niceská smlouva přiznává, „v prvním stupni o všech přímých žalobách podaných jednotlivci a členskými státy“, avšak výjimku tvoří ty žaloby, které jsou vyhrazeny Soudnímu dvoru.

Niceská smlouva v rámci důležitých změn dává možnost vzniku soudních komor – specializovaných soudů. Úspěšně realizovatelný záměr potvrdila možnost k větší efektivitě práce – zkrácení délky řízení. Rada, orgán EU oprávněný zřídit takovéto soudy, jak procesní pravidla určují, tak i „na návrh ESD“ rozhodnutím ze dne 2. 11. 2004 ustavila soud nový, specializovaný. Provázanost a funkčnost se zde osvědčují. Tento soud vzniklý z podnětu ESD a rozhodnutím Rady bude do budoucna schopný řešit případně vzniklé pracovně právní spory – Soud pro veřejnou službu.

Soud pro veřejnou službu: Vznikl z rozhodnutí Rady. Je to nový orgán působící ve složení 7 soudců, Radou do funkcí jmenovaných na 6-leté funkční období. I zde platí, že možnost znovuzvolení se nevylučuje. Udávaný počet soudců působících do budoucna při této instanci nelze však brát za fixní, tím spíše, když platí, že na žádost ESD může Rada EU kvalifikovanou většinou, a to ve své podstatě kdykoliv, stav neomezeně zvýšit. Soudci při této instanci působící budou z výkonu své profese povinni být vázáni nezávislostí a pro přijetí musí splňovat veškeré další blíže v této práci již specifikované podmínky. Při procesním postupu platí, že Rada EU je ze své funkce jmenovacím orgánem i předsedy výboru a že složení tohoto soudu musí odpovídat zásadě rovného zastoupení za blíže již určených, avšak v této práci neuvedených podmínek.

Vytvoření ojedinělého specializovaného soudu umožňuje ulehčit Unii o spory mezi orgány a jejich zaměstnanci, přičemž lze již s určitostí říci, že není do budoucna vyloučeno, že bychom se mohli znovu dočkat posílení soudní soustavy. Chceme tak reflektovat na oblast dosud neošetřenou, ač vysoce specializovanou, pozornost upoutávající – práva duševního vlastnictví pod hlavičkou Unie.

„Nově zavedený článek 229 a SES poskytuje právní základ umožňující Radě přijímat právní předpisy s cílem dále přenést tuto pravomoc na ESD rozhodovat spory vztahující se k právům průmyslového vlastnictví.“⁴⁹

Dospívám k názoru, že jestliže dosud hodnocení Niceské smlouvy vycházelo spíše jako dokument právně nevýrazný, více politický, neplatí toto tvrzení od tohoto okamžiku ze sta procent v oblasti soudnictví. Ač bylo v mnoha příkladech uvedeno, že se jedná o změny spíše procesní, tím více však konstrukci soudnictví obecně posilují. K podpoření slov výše uvedených a celého stavu zajištění zlepšení chodu soudnictví obecně, odpadá soudcům povinnost rozhodovat případy v takovém složení, že k vydání rozhodnutí je třeba přítomnosti všech soudců. Nahrazuje jej nový model technicky zdařilý, jinde v praxi vyzkoušený – rozhodování v senátech.

I zde platí již dříve nastíněné, že Soudní soustavu bylo třeba pozměnit patřičným způsobem tak, aby byla po rozšíření Unie zajištěna funkčnost systému, avšak s mnohem širším rozsahem.

Resumé: Smlouva z Nice se omezuje v rámci změn na oblast rozšíření pravomoci Soudu prvního stupně tak, že změny se začnou projevovat ne dříve než k datu vstupu účinnosti této smlouvy. Smlouva z Nice mění statut Soudu prvního stupně tak, že nabývá pravomoci rozhodovat spory jako soud prvoinstanční – tj. od chvíle, kdy vstoupí Niceská smlouva v platnost, budou do jeho kompetencí zařazeny téměř všechny přímé žaloby, až na ty tvořící výjimku – žaloby taxativně vymezené pro ten či onen případ konkrétně doplňujeme o žaloby v práci dosud nezmíněné – podávané členskými státy, orgány ES a Evropskou ústřední bankou.

Smlouva z Nice předurčuje stav mnohem vyspělejší soudnictví – v tom smyslu takový, že v budoucnu začnou fungovat soudní tribunály specializované v té či oné konkrétní oblasti. S těmito změnami se však obecně zužuje možnost uspět v rámci odvolacího řízení u instance vyšší, tedy u ESD.

Zavedena Smlouvou z Nice je ta zásada aplikovatelná u ESD – co jeden stát, to v zastoupení jeden soudce, přičemž u soudu prvního stupně je tato zásada aplikovatelná stejně tak, avšak s patrným rozdílem – nepodmíněně.

Z hlediska vnitřního uspořádání struktury obou instancí budou zavedeny dvě hlavní novinky. První z nich bude vytvoření nového hierarchického uspořádání vně

49 ŠIŠKOVÁ Naděžda, STEHLÍK, Václav.: *Evropské právo 1 – Ústavní základy Evropské unie*. Linde Praha, , str. 276.

organizace – zavedení funkce předsedy senátu, druhá z novinek institucionálního charakteru otevře cestu větší flexibilitě.

„Statut Soudu byl pozměněn takovým způsobem, aby zajistil vnitřní reorganizaci soudu s ohledem na blížící se rozšíření a s tím spojený nárůst soudců, včetně fungování Velké komory o jedenácti soudcích. Velice podstatné modifikace se vztahují k novému přerozdělování jurisdikce mezi ESD a SPS se značným posílením soudu 1. stupně, včetně možností jím konat za určitých okolností prejudiciálního řízení.“⁵⁰

50 ŠIŠKOVÁ Naděžda, STEHLÍK, Václav.: *Evropské právo 1 – Ústavní základy Evropské unie*. Linde Praha., str. 277.

Kapitola IV. Lisabonská smlouva a Smlouva z Nice ve srovnávacím pohledu vybraných změn

Jak bylo nejménou v odkazech v naší práci podotknuto, jedním z reformních dokumentů se měla stát Ústavní smlouva. Její vypracování vzešlo z Konventu. Počítáno bylo s tím, že jí budou nahrazeny všechny existující smlouvy Společenství včetně dokumentu posledního – Niceské smlouvy. Myšlenky v tomto dokumentu ztělesněné se dosud tak, jak bylo v odkazech nezřídka uvedeno, zrealizovat nepodařilo.

Bylo třeba proto hledat náhradní řešení, jak dostát závazku Laekenské deklarace. Úlohy dotáhnout započatý cíl se zhostila Spolková republika Německo, v EU země politicky stabilní – ekonomicky silná. Německo se role zprostředkovatele záležitosti zhostilo ze dvou důvodů: jednak, že na tuto zemi připadl v první polovině roku řádný termín předsednictví, a dále proto, že u vládních elit zemi reprezentujících převládalo přesvědčení, že nejenže nastala nyní ta pravá doba, ale že je již nejvyšší čas v Evropě reformy prosadit – tím spíše zhmotnit vše v jednotné Ústavě. Za celou dobu trvání předsednictví se Německo jevílo vyjednavacem velmi aktivním, leč v této záležitosti neúspěšným. V červnu předstoupilo v rámci zhodnocení svých aktivit s vypracovanou zprávou o konzultačních jednáních s unijními státy. Tento dokument – je třeba jej neopomenout – se stal pro Evropskou radu vzorem k tomu, jak dále v započatém reformním procesu pokračovat.

V reakci na neúspěšně řešenou situaci se na úrovni členských států EU rozvinula debata o potřebě vytvořit všeobecně přijatelný text, takový, který by se více zaměřil na aktuální otázky spojené s bezprostředním zajištěním efektivního fungování EU v nejbližší době.

Jak bylo výše uvedeno, závěrem německého předsednictví byl Německem předložen dokument, který Evropská rada přijala na svém zasedání v Bruselu ve dnech 21. – 22. června 2007.⁵¹ Jeho nedílnou součástí tvoří Příloha I., z níž vzešel Mandát pro příští mezivládní konferenci, upravující po formální stránce pracovní postupy. Evropská rada vyslovila dle stanoveného postupu souhlas se svoláním mezivládní konference. Po německém předsednictví následovalo to, že úloha

⁵¹ Dokument č. 11177/07 CONCL 2, ze dne 23. června 2007.

půlročního cyklu předsednictví byla předána Portugalsku. Evropská rada pověřila toto předsednictví, aby postupovalo v souladu s čl. 48 Smlouvy o Evropské unii, procesně přesně tak, aby konference mohla být zahájena do konce července 2007.

Evropská rada výslovně portugalské předsednictví zavázala k tomu, aby zaštitilo vypracování návrhu Smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství. Časově byl harmonogram ve všech ohledech více než přesně dodržen. Dne 23. července 2007 vzešla nová konference.

Návrh textu Lisabonské smlouvy byl v souladu s procesními předpisy projednán a upraven skupinou právních expertů z členských států Evropské unie pod odborným dohledem, pod přímým vedením ze své funkce zastávaného generálního ředitele Právní služby Rady Jeana - Claude Pirise. Konečná verze Lisabonské smlouvy pak byla představena a současně schválena v rámci konaného neformálního zasedání pověřovacího orgánu – Evropské rady v Lisabonu ve dnech 18. – 19. října roku 2007. Ač byla Lisabonská smlouva podepsána, dodnes nevstoupila v platnost. I dnes, v prosinci roku 2008, po uplynutí více jak jednoho roku se stále nachází ve stádiu schvalovacího procesu, přičemž výsledek je nejistý. Stihá ji stejný osud jako Smlouvu z Nice.

4.1. Lisabonská smlouva v přehledu vybraných částí

Lisabonskou smlouvu považujeme za dokument technicky rozděleným do dvou základních částí. Jedna část obsahuje znění změn Smlouvy o EU, druhá se zaměřuje na znění změn Smlouvy o ES, a to včetně přejmenování na „Smlouvu o fungování Evropské unie“.

Lisabonská smlouva – přehled určitých vybraných částí:

- Lisabonská smlouva zavádí jednotné užívání pojmu Unie. V čl. 46a novelizované Smlouvy o EU [bod 55) Lisabonské smlouvy] je výslovně stanoveno, že Unie má právní subjektivitu.
- Lisabonská smlouva významně pozměňuje institucionální rámec Unie, zejména zavedením dvou zcela nových funkcí – stálého předsedy Evropské Rady a Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

- Čl. 9b odst. 5 SEU upravuje funkci stálého předsedy Evropské rady.
- Čl. 9e SEU slučuje dosavadní funkce vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP), předsedy Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy a komisaře pro vnější vztahy (v oblasti SZBP).
- Lisabonská smlouva modifikuje složení Evropského parlamentu.

Členění Smlouvy vypadá takto:

- *Společná ustanovení – hlava I* – zůstávají neměnné
- *Ustanovení o demokratických zásadách – hlava II* – vychází z právního rámce Ústavní smlouvy vázané na čl. I-45 a následujíc, v Lisabonské smlouvě se projevuje ve znění bodu 12.
- *Ustanovení o orgánech – hlava III* – vychází ve znění přijatém na mezivládní konferenci 2004, v Lisabonské smlouvě upravují body 13-21.
- *Ustanovení o posílené spolupráci – hlava IV* – vychází z právní úpravy Smlouvy o EU, shodná právní úprava promítnutá nejprve v Ústavní smlouvě, dále upravuje Lisabonská smlouva (viz bod 22).
- *Obecná ustanovení o vnější činnosti Unie a zvláštní ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice – hlava V* – právní základ; tvoří ji Hlava V Smlouvy o EU – ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice, v rozšířeném znění právní úpravy Ústavní smlouvy čl. III-294 až III-308, dále v Lisabonské smlouvě (viz body 25 – 47); upravující SZBP a body 48 – 53; upravující bezpečnostní a obrannou politiku (ESDP).
- *Závěrečná ustanovení – hlava VI* – právní úprava pokrývající oblasti právní subjektivity Unie a dobrovolného vystoupení z Unie.

Tento dokument – Lisabonskou smlouvu – nazývejme „dokumentem kompromisním“. To proto, že v určitých ohledech je dokumentem navazujícím na text Ústavní smlouvy, avšak s tím rozdílem, že vypouští sporné prvky – ty, které byly v některých členských státech považovány za kontroverzní, jako příklad uvádíme symboliku EU.

Lze říci, že se Lisabonská smlouva jeví v jistých ohledech více než dokument reformní jako dokument kompromisní, ač ve srovnání se Smlouvou z Nice je v podstatně ve větším rozsahu dokumentem právním. Na druhou stranu v postavení

porovnání "Evropské ústavy" nenahrazuje stávající zakládající smlouvy ES/EU. Z tohoto pohledu je vůči této smlouvě dokumentem výrazně slabším, o čemž svědčí i to, že pouze tyto dokumenty modifikuje a doplňuje.

Co je Lisabonská smlouva a k jakým cílům směřuje?

Lisabonská smlouva je smlouvou vycházející ze tří hlavních cílů, přičemž ty jsou rozděleny takto:

- zpřehlednit právní úpravu EU, poskytnout EU právní subjektivitu;
- upravit fungování institucí EU s cílem zefektivnit rozhodovací proces;
- zvýšit akceschopnost EU na mezinárodní úrovni.

Dokument má transformovat EU v novém směru tak, aby sama byla schopna reagovat na nové výzvy a jevy spojené s nástupem globalizace, tj. zajistit obecnou připravenost na mezinárodní terorismus, energetickou bezpečnost, klimatické změny a zajištění trvale udržitelného rozvoje.

V rámci vnitřní reformy má dojít k posílení demokratických mechanismů ve fungování EU a celkovému širšímu zajištění práv občanů EU.

Jako platí i v případě Niceské smlouvy – Lisabonská smlouva je dokument, který tvoří mnoho příloh, o čemž může vypovídat přinejmenším to, že je smlouvou rozdělenou technicky do 12 protokolů a 53 deklarácí.

Po stránce obsahové je z hlediska přehlednosti třeba vymezit dále to, že se skládá z Preambule a dvou hlavních částí v posloupnosti takto po sobě jdoucích: změny Smlouvy o Evropské unii, změny Smlouvy o založení Evropského společenství (zde procesně upravený nový název – Smlouva o fungování Evropské unie). Text Lisabonské smlouvy končí obecnými a závěrečnými ustanoveními tak, jak tomu u smluv obdobného typu zpravidla bývá.

V úvodní části se Lisabonská smlouva hlásí k hodnotám a cílům Evropské unie stanovených ve Smlouvách o EU/ES. V oblasti dotýkající se demokracie a lidských práv text právně zakotvuje Listinu základních práv Evropské unie, což lze, ve srovnání se smlouvou v Nice, označit za značný posun směrem vpřed. Dříve byla pouze politickou deklarácí. Ale s Ústavní smlouvou zůstává význam v tomto bodu ochrany posílení lidských práv Lisabonská smlouva dokumentem právní silou

srovnatelně stejným, jak bylo uvedeno. Po ratifikaci má nastat takový stav, kdy bude zajištěna její závaznost v celém rozsahu, a to ve všech členských státech Unie, avšak zde s podstatnou výjimkou, nebude platit u těch států, které některé z jejích částí (Charty základních lidských práv) pro rozpor s národním ústavním pořádkem dopředu vyloučily.⁵² I tyto případy, jak se ukazuje, jsou dnes známy.

Lisabonská smlouva posiluje pozici občanů EU dále v tom, že bude do budoucna umožněno jejich zapojení do fungování EU – přímo vyplývající z garance petičního práva prostřednictvím tzv. občanské iniciativy. „Petice s podpisem jednoho milionu občanů EU může vyzvat Evropskou komisi k zahájení aktivit v oblasti, ve kterých má příslušné pravomoci.“⁵³

4.2. Institucionální změny – srovnávací pohled orgánů Evropské unie

4.2.1. Evropská komise

Lisabonská smlouva počítá ve složení tohoto orgánu se změnami radikálními. Když při současném stavu (podle Niceské smlouvy a doplnění Protokoly) platí, že Komise je tvořena 27 komisaři – co jeden stát, to jeden člen, je třeba do budoucna vycházet z toho, že toto rovné zastoupení nebude stejným způsobem aplikováno. Avšak nezačne platit s okamžitým účinkem ratifikací této smlouvy, jak by se mohlo jevit, ale ne na druhou stranu k tomu dojde dříve než roku 2014, kdy se konají další volby do EP. Poté, dle neměnného procesního postupu bude sestavena nová Komise. Počet komisařů však bude snížen tak, aby nové složení odpovídalo dvěma třetinám počtu členských států.

Je třeba znovu ve srovnání i zde vycházet z toho, že tento model „zúžené“ Komise na základě platné právní úpravy by byl aplikovatelný již za současného stavu. Lisabonská smlouva tedy jen přidává jedno funkční období, aniž by výrazněji zasahovala do struktury smlouvy současné – Niceské.

⁵² Velká Británie a Polsko

⁵³ <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/history.html>

Aplikovatelnost jedinečnosti modelu zúžené Komise, v tom je třeba spatřovat takový význam, že do budoucna by každé nové rozšíření mohlo být provedeno flexibilněji, a to i za předpokladu zachování principu rovnosti. Odlišnost spočívá v tom, že model nové Komise vychází na bázi odlišné – bázi rotační. Pomocí nově aplikované metody bude ve výsledku dosaženo takového stavu, že každý stát bude mít svého zástupce ve dvou ze třech plánovaných pětiletých funkčních období Komise. Tyto kroky obecně jsou činěny proto, aby byla zajištěna větší efektivita instituce a byla prohloubena její flexibilita.

Lisabonská smlouva ve srovnání se Smlouvou z Nice posiluje provázanost vztahu Evropské komise na straně jedné a Evropského parlamentu na straně druhé. To lze obecně považovat za změnu nejzásadnější. V tomto směru se můžeme domnívat, že by tato změna mohla vést k posílení politického charakteru evropské integrace – přenést principy parlamentní demokracie na evropskou nadnárodní úroveň s odvoláním se na Čl. 17.7 SEU, kde se praví:

„S přihlédnutím k volbám do Evropského parlamentu a po náležitých konzultacích navrhne Evropská rada kvalifikovanou většinou Evropskému parlamentu kandidáta na funkci předsedy Komise. Tohoto kandidáta zvolí Evropský parlament většinou hlasů všech svých členů. Nezáská-li potřebnou většinu, navrhne Evropská rada do jednoho měsíce kvalifikovanou většinou nového kandidáta, kterého zvolí Evropský parlament stejným postupem.“

4.2.2. Evropský parlament

Lisabonská smlouva se k postavení této instituce staví též ve smyslu reformním. S posledním rozšířením EU v roce 2007 se měnil stav zástupců naposledy, a odpovídá tak dnes číslu 785.

Za předpokladu, že bude tato smlouva schválena a začne platit, bude jejich počet upraven degresivně – směrem dolů, a to o 31.

Parlament bude fungovat v prvním novém volebním období ve složení 750 poslanců + předseda. Minimální počet na jeden členský stát je 6 poslanců a maximální počet je 96 poslanců. Stát v počtu mandátů dnes nejmenší – Malta – tímto o 3 přidělené mandáty posílí. Pro tento stát to představuje nárůst jistě značný – 50 %. Na druhou stranu v celkovém počtu více než zanedbatelný, a tak bychom mohli

dále pokračovat. Tímto směrem se však nevydáme. Musíme zde dokončit hlavní myšlenku se zohledněním toho, že jsme dosud již vyčerpaly více jak dvě třetiny prostoru, který máme pro zadané téma určený.

Jestliže doposud o EP platilo, že podle stavu je institucí ne příliš výraznou, to se v jistých ohledech má Lisabonskou smlouvou změnit. Vyplývá to z přímého posunu legislativních pravomocí, kdy rozšířením zavedené metody spolurozhodování, jež má být aplikovatelná z 95 %, tedy téměř ve všech případech projednávání legislativy, se stane tato instituce rovnocenná Radě EU, která je v této oblasti až dosud primárním orgánem. Parlament má posílit své pravomoci i v otázkách personálně-technických. Snad je to dáno tím, že ovlivní výběr kandidátů z řad předsedy a ostatních členů Evropské komise.

Další změny, s nimiž se obecně počítá, se mají dotknout oblasti pro každý parlament významné – při schvalování rozpočtu Evropský parlament svou úlohu značně posílí. Ruší se rozlišení mezi povinnými a nepovinnými výdaji a projednávání víceletého finančního rámce, který se stane právně závazným.

4.2.3. Evropský soudní dvůr

Lisabonská smlouva počítá v rámci reformních kroků s posílením pravomocí Evropského soudního dvora. Tím má dojít k posílení ve srovnání v zásadě stejně tak významnému, jako tomu bylo ve Smlouvě z Nice.

Soudní dvůr získá nové pravomoci přezkoumávat rozhodnutí v oblastech, v nichž dosud působit nesmí. To platí v oblasti svobody, bezpečnosti a práva. To znamená, že bude nově moci zasahovat i do záležitostí jemu dnes tabuizovaných – pokrývající třetí pilíř EU. Je nadále počítáno s tím, že Evropský soud zůstane bez jakéhokoliv posílení kompetencí v oblasti II. pilíře – zahraniční a bezpečnosti politiky EU.

V nové koncepci je do budoucna počítáno též s tím, že dojde u této instance k mírnému navýšení stavu po stránce personální. Dle návrhu změněn stav dosavadních 8 generálních advokátů, na které jsme v kapitole III. též upozornili, bude navýšen na 11.

Negativní vymezení: Lisabonská smlouva se stejně jako Smlouva z Nice přímo nezabývá předností práva EU před právem členských států a do budoucna své

stanovisko nemění. Vychází se z toho, že „Vzhledem k tomu, že článek o přednosti práva Unie již nebude ve Smlouvě o EU obsažen, k Závěrečnému aktu mezivládní konference bude připojeno prohlášení č. 27 o přednosti práva obsahující následující text:

„Konference připomíná, že v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora Evropské unie mají Smlouvy a právo přijímané Uníí na základě Smluv přednost před právem členských států, za podmínek stanovených touto judikaturou.“ Součástí prohlášení je rovněž stanovisko právní služby Rady o přednosti práva ES ve znění uvedeném v dokumentu 11197/07 (JUR 260) ze dne 22. června 2007.⁵⁴

4.2.4. Evropská rada

Evropská rada je orgán, kterému nebyla dosud věnována žádná pozornost, a proto je třeba se o něm zmínit. Lisabonská smlouva naznačuje v tomto směru v zásadě změny revoluční, když do budoucna počítá s posílením pozice této instituce. To přímo tak, že Evropská rada má do budoucna být dle návrhu zařazena mezi instituce EU

Při současné koncepci platí, že Evropská rada je orgánem neprávním – politickým. S odkazem na čl. 4 SEU vychází z toho, že vedení jednání tohoto orgánu podléhá zástupci předsedajícího státu v Radě EU.

Změny: Na základě zařazení tohoto orgánu bude stav upraven tak, „aby jednání Evropské rady nevedla dále hlava státu či předseda vlády členského státu předsedajícího Unii v Radě.⁵⁵“

S odkazem na čl. 15 Lisabonské smlouvy počítá se zavedením „postu stálého předsedy Evropské rady“, s funkcí dosud v praxi nikdy neaplikovanou. Po zvolení (Evropskou radou) bude moci funkci vykonávat po dobu dvou a půl let. „Bude předsedat zasedáním Evropské rady a vést její jednání.“ Dojde tedy k nahrazení pozice již existující, v praxi osvědčené funkcí totožnou, avšak v postavení ke státům zcela odlišnou. Členský stát vykonávající předsednictví v Radě dnes, viděno tak, že do budoucna bude nadále odpovídat za přípravu a předsedání sektorových Rad, ne však Rady pro zahraniční věci.

54 Předkládací zpráva pro Parlament České republiky

55 Zdroj: Parlamentní institut (PSPČR)

Dopady související se zavedením funkce předsedy Evropské rady se v očekávaném výsledku mají projevit tak, jak obecně se očekává, že „posílí kontinuitu a efektivitu práce tohoto orgánu, ale hlavně bude jasně symbolizovat politiku Evropské unie pro její občany, a to i navenek. Oproti dnešnímu stavu se bude navíc věnovat svému evropskému mandátu naplno: předseda Evropské rady nebude moci vykonávat jakýkoli mandát na národní úrovni“⁵⁶.

V návaznosti na výše uvedený čl. 15 Lisabonské smlouvy „stálý předseda Evropské rady má zajišťovat vnější zastupování Unie v záležitostech týkajících se společné zahraniční a bezpečnostní politiky, aniž jsou dotčeny pravomoci vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.“

Již výše jsme poukázali na to, že nad nově vzniklou funkcí panují rozpaky. Kritika zaznívá proto, že jednoznačně tato staro-nová funkce přinese oslabení postavení představitelů států vykonávajících předsednictví.

Pro Českou republiku je ve výsledku odhadováno, že „Česká republika vznikem této funkce přijde o možnost účinně ovlivňovat zahraniční politiku EU a naopak se bude muset podřizovat kursu stanovenému euroministrem zahraničí.“⁵⁷ Obavy panují zejména ze spektra širokého rozsahu funkcí, které mají být transformovány na tohoto „vysokého představitele.“ Zavedením postu „ministra zahraničí EU“, jak je dnes již zřejmé, dojde ve své podstatě k tomu, že tato funkce bude hybridní:

- bude zastupovat Unii v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky
- zároveň bude jeho funkce spojena se dvěma dalšími významnými posty, a to místopředsedou Evropské komise a předsedou Rady EU.

„Vysoký představitel bude předsedat Radě pro zahraniční věci, tj. jedné ze sestav Rady EU, zároveň bude místopředsedou Evropské komise a nahradí dosavadní funkci komisaře pro vnější vztahy. Bude mu náležet každodenní řízení společné zahraniční a bezpečnostní politiky, v rámci které bude mít široký prostor pro předkládání návrhů Evropské radě a Radě. Vysoký představitel bude rovněž pověřen vedením politického dialogu jménem EU a vyjadřováním postoje Unie v mezinárodních organizacích. Jako místopředseda Komise bude koordinátorem těch aspektů vnějších vztahů, které spadají do kompetencí Evropské komise.“ Celkově je

56 <http://zpravy.idnes.cz/dokument-o-cem-je-lisabonska-smlouva>, 13.června 2008

57 <http://www.euportal.cz/Articles/10-duvodu-proti-evropske-reformni-smlouve> Autor: Hynek Fajmon

zřejmé, že vzniká hybridní funkce na pomezí mezi Radou a Komisí, která je nadána značnými kompetencemi a která má značný potenciál pro to, být v budoucnu dále posilována.⁵⁸

Přenesení kompetencí v tomto rozsahu přispívá k tomu, že nejenže bude narušena současná existující rovnováha mezi institucemi, ale povede to také k tomu, že bude vytvořena „unijní zahraniční politika.“ Státy, zejména ty s nepřilíš výrazným vlivem na úrovni evropské politiky nemohou být tudíž s tímto srozuměny. Výjimku netvoří ani Česká republika, která se jako jeden z členských států zasadila o to, aby název „ministr zahraničních věcí“ byl ze smlouvy vyškrtnut.

Dalším vzorovým příkladem směřujícím k oslabení národní suverenity posílením pravomocí Rady EU je následující citace:

„Konkrétní příklad? Čl. 352 nové Lisabonské smlouvy dovoluje Radě EU (ministři členských států) rozšířit pravomoci EU nad rámec těch uvedených ve smlouvě, kdykoliv se to ukáže nezbytné pro dosažení cílů smlouvy. Vezmeme-li v úvahu, že mezi cíli smlouvy najdeme i tak neurčité a neuchopitelné, neřkuli politicky zabarvené, jako je udržitelný rozvoj, plná zaměstnanost či sociální ekonomika (čl. 3), měli by ústavní soudci zbystřit. Za sebe mohu říci, že mi z takového ustanovení běhá mráz po zádech, představím-li si, že bude obratně uchopeno eurolevicovou propagandou, které se v posledních letech stále více daří v duchu fantaskních představ o univerzálním sociálním modelu vnášet do evropské legislativy nadměrnou regulaci, příkazy a omezení. Rozhodnutí mající dopad na základní atributy české státnosti, která v demokratických systémech činí parlament nebo přímo lid v referendu, budou navíc v tomto případě v rukou 27 ministrů. Existuje snad pádnější důkaz chronického demokratického deficitu EU?“⁵⁹

58 <http://zpravy.ods.cz/prispevek>. Autor: Tomáš Břicháček: Deset nejtěžších hříchů Lisabonské smlouvy - publikováno 28.08.2008

59 <http://Mladá fronta DNES/18.12.2007|rubrika:Názory|strana:9> Autor: Jan Březina

4.2.5. Rada EU

System předsednictví tak, jak již bylo naznačeno, nezaniká, avšak bude podroben reformě. Zásada rotace bude zachována. Měnit se však má vnitřní uspořádání – interní struktura předsednictví. Přičemž má se za to, že státy budou své aktivity koordinovat v rámci tříčlenných skupin – tj. se státem, který své předsednictví právě završil, a se státem, který se má ujmout této funkce v horizontu dalšího funkčního období. Tímto postupem má být docíleno posílení jednak stability, ale i kontinuity ve fungování této instituce.⁶⁰

Ve srovnání s Niceskou smlouvou reformy předsednictví se zde skutečně jedná o značný posun. „Smlouva z Nice se této položky dotýká pouze okrajově v rámci zefektivnění zasedání summitu. Jedním návrhem týkajícím se předsednictví je výzva k přesunu minimálně jednoho setkání Evropské rady do Bruselu po roce 2002 a všechna zasedání poté, co počet členských států dosáhne 18. Při vyšším počtu členských států Smlouva z Nice předpokládá, že se všechna zasedání Evropské rady budou konat v Bruselu.“⁶¹ Toto pravidlo se potvrdilo, ostatně jak bylo již v této práci uvedeno.

Naznačeny jsou intence změn hlasovacích pravidel. Kvalifikovaná většina po přechodném období bude novým obecným pravidlem hlasování. Zavedení kvalifikované většiny vychází z návrhu Ústavy pro Evropu. U ostatních institucí je kvalifikovaná většina nejfrekventovanějším používaným způsobem hlasování.

„Každý stát má určitý počet hlasů, vážených podle více kritérií: rozloha, počet obyvatel, význam politický a ekonomický v ES (Čl. 205 SES). Od 1. 1. 2007 kvalifikovaná většina znamená, že pro přijetí návrhu je 255 z 345 hlasů (68 %) z většiny členských států.“⁶² Pro přijetí legislativy bude zaveden způsob nový – originální, spočívající v tom, že bude postavený na dvojité většině – tj. 55 % států zastupujících 65 % obyvatelstva. Již dříve známý, k těmto účelům však nově formulovaný „loaninský kompromis“ definuje podmínky, za nichž je menšině států umožněno použít záchranné brzdy k vetování legislativy, se kterou není ztotožněna.

60 <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/history.html>

61 ŠIŠKOVÁ Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo I – Ústavní základy Evropské unie*. Linde Praha., str.

62 SVOBODA, Pavel: *Úvod do evropského práva*. Praha C. H. Beck, str. 24.

4.3. Ostatní srovnatelné změny

Lisabonská smlouva ve srovnání se Smlouvou z Nice je dokumentem výraznějším, silnějším, právně vyzrálejší. Svědčí o tom to, že v Niceské smlouvě není řešeno postavení Unie a její právní subjektivita. Lisabonská koncepce se tímto detailněji zabývá, a to asi v tom smyslu, že posiluje právní postavení – status EU. V praxi aplikovatelnost vychází tak, že bude moci vstupovat do právních vztahů se všemi ostatními subjekty. To nově vymezuje i oblasti současného II. a III. pilíře. Avšak tuto přiznanou působnost Unie *de facto* dříve již měla – vyplývá z toho přímo uzavírání mezinárodních smluv, zastupování Unie jako nedělitelného celku navenek.

Lisabonská smlouva nadále do budoucna již více nepočítá s třemi pilíři, modelem po více jak 15 letech více či méně fungujícím, ale dosud platným a uznávaným vycházejícím z modelu modifikačně prvního – Maastrichtské smlouvy. Zánik pilířové struktury uspořádání lze hodnotit snahou přiznat evropským institucím více pravomocí – obecně ve všech oblastech i resortech, policejní a justiční spolupráci nevyjímaje. V dosud platné koncepci, tedy ve Smlouvě z Nice, odráží tento stav „třetí a v zahraniční a bezpečnostní politice druhý pilíř“. Nemá však následnou modifikací dojít k transformaci moci vlivu absolutního. Některé státy budou moci v příslušných oblastech využívat dosavadního vlivu.

Propagovanější novinkou koncepce Lisabonské smlouvy v evropském legislativním procesu⁶³ do budoucna bude zavedení používání mechanismu „žluté karty“, která, alespoň, jak se zdá být zřejmé, by měla parlamentům členských států zaručit udržení větší kontroly nad dodržováním zásady subsidiarity. Mechanismus zde nový nejenže je potřebný, ale také technicky velmi zdařilý. V praxi by celá věc měla fungovat tak, že v případě, kdy třetina národních parlamentů vysloví nesouhlas s legislativním návrhem Komise, o kterém budou předem informováni, musí jej Komise znovu posoudit. Předpokládá se, že toto opatření přímo umožní národním parlamentům zasáhnout významným způsobem tam, kde vzniká, ale také se dotváří finální podoba evropské legislativy.

Oblast zahraniční a bezpečnostní politiky je další oblastí, která má dostát nemalých změn. Volněji, avšak o to precizněji strukturovaná spolupráce v obraně, by mohla být hodnocena tak, že zjednoduší možnosti užší spolupráce členských států v

63 <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/history.html>

oblasti bezpečnostní politiky. Tímto krokem dojde k prohloubení již propracované flexibilní spolupráce, jako tomu bylo i při poslední revizi primárního práva – Smlouvy z Nice. Přes nové prvky zavedené v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky bude při rozhodování nadále aplikovatelný stejný systém jako dnes, tedy ten, že národním státům zůstane zachováno právo veta v celém rozsahu.

Souhrnem všech zde uvedených poznatků spějeme k závěru, že z pohledu právního Lisabonská smlouva nebude dokumentem v primárním právu průlomovým, systém zcela od základu měnící.

Po případné ratifikaci všemi členskými státy bude třeba vycházet i nadále z toho, že Smlouva o Evropské unii a Smlouva o založení Evropského společenství, tedy obě současné platné Smlouvy zůstanou v platnosti. Lisabonská smlouva je v tomto ohledu nenahradí, pouze modifikuje některé jejich části. Ve srovnání je možné ztotožnit postup a průběh, jako tomu bylo dříve při první, druhé a třetí modifikaci v pořadí, tedy při Smlouvě o EU – Maastrichtské smlouvě 1992, Amsterodamské smlouvě 1997 a stále dosud platné verzi Niceské smlouvy 2001.

Lisabonská smlouva, jak bylo již řečeno, představuje smluvní model nenahrazující, nýbrž pouze modifikující. Z hlediska právního z toho dále plyne, že zůstanou v platnosti všechny dosud platné Protokoly, přílohy a Akty o přistoupení. Modifikované akty neponesou ústavní charakter – ten zůstane nadále absenční.

Závěr

Cílem této práce bylo, jak bylo v úvodu stanoveno, dopátrat se přínosu Niceské smlouvy a zjistit, zda i do budoucna bude možné tuto smlouvu považovat za dokument pro řádné fungování Unie dostačující. K tomuto cíli jsme měli směřovat pomocí tematického uspořádání jednotlivých kapitol.

V kapitole první jsme se blíže dozvěděli o aktivní účasti kandidátských států, tlaku činěného z jejich strany na Unii a též, jaká nebezpečí by hrozila Unii v případě neřešení stavu. V rámci zpracování jsme také zjistili, že rozmezí let 2000 – 2004 je obdobím vystihujícím dobu jednak těsně před přijetím Niceské smlouvy, dobu vystihující podepsání Niceské smlouvy a její následné ratifikace. Toto období, jak jsme zjistili, je v dějinách skutečným mezníkem vyznačujícím se přijetím 10 nových států za členy Unie. Toto období však, jak jsme se pátráním dozvěděli, bylo na druhou stranu i obdobím značné nejistoty – započaté cesty hledání kompromisů. Objevili jsme zde prvky konkurenčního boje i náznaky rýsující se možné užší spolupráce. V rámci mapování cesty k Niceské smlouvě v kapitole I. jsme se dozvěděli celou řadu podstatných věcí. Za jednu z nich přitom považujeme, že úprava Niceské smlouvy v podstatě rozšíření Unie řeší pouze technicky. Jako daleko důležitějšími se přitom jeví Protokoly, dokumenty, jež tvoří nedílnou součást této smlouvy. Lze říci, že tento objev byl pro nás zjištěním zásadním – novinkou rozšiřující dále naše obzory. Dalším novým významem, však z hlediska přínosu stejně srovnatelným, bylo zjištěním, že jsme se zde dozvěděli o práci Konventu.

Konventu, jenž připravil podklady k zařazení „Charty základních práv“ do Smlouvy o ústavě, dalšího reformního dokumentu, o jehož existenci jsme před psaním této práce věděli jen velmi málo. To bylo dáno spíše tím, že tenkrát jsme nebyli schopni dokázat jej s určitostí správně časově zařadit.

V kapitole II. bylo úkolem vystihnout úlohu vybraných institucí Komise a Evropského parlamentu v tom smyslu, aby bylo zřejmé, jakou funkci ten či onen orgán zastává, proč dochází ke změnám v těchto institucích a jaké následky hrozily v případě, že by k reformním krokům nedošlo. V těchto ohledech byl stanovený cíl také splněn. Při podrobnějším rozpracování tématu této kapitoly zjišťujeme, že se nám v textu promítají poznatky obdobné těm, ke kterým jsme se zčásti dopracovali již v kapitole první, avšak s tím, že zde se poznatky dále rozšiřují. V rámci zpracování se dozvídáme o podstatné úloze Smluv o přistoupení. Dále byla pozornost zaměřena

na vybraný čl. 7. SEU. Pomocí jeho rozboru jsme se v závěru kapitoly dopracovali souhrnem všech dosud získaných poznatků k tomu, že došlo k výraznému posílení jedné z institucí – Evropského parlamentu. To bylo dáno právním základem právě Smlouvy z Nice.

V kapitole III. bylo hlavním cílem vystihnout nejpodstatnější změny v oblasti soudnictví. Jako v kapitole předchozí byl i zde při zpracování dodržen stejný postup. Rozhodli jsme se pro to z toho důvodu, že se osvědčil v rámci přehlednosti. Proto byl i zde popsán, nejprve však pouze v základních rysech Evropský soudní dvůr jakožto orgán vrcholný. V souvislosti s tím v úvodní části této kapitoly zmiňujeme předpoklady, které je nutné splnit, aby člověk mohl při této instanci působit na pozici soudce, a to se dále záměrem navázat na to, jaké jsou ve vybraných zemích odlišnosti při návrhu obsazování funkce soudce Evropského soudního dvora. Tímto krokem se nám zároveň podařilo podpořit vyzorovaný poznatek, že různé odlišnosti způsobují zbrždění flexibility, což ukazuje na jeden z podstatných problémových bodů.

V závěru této kapitoly jsme se dopracovali k dalšímu novému poznatku – u nás do jisté míry měnící se náhled na to, zda Smlouvu z Nice budeme nadále, tak jak jsme ji dosud často označovali, považovat za dokument právně nevýrazný. Ve shrnutí všech dosud získaných poznatků jsme dospěli k závěru, že soudní soustavu bylo třeba patřičným způsobem pozměnit do té míry, aby byla po rozšíření Unie zajištěna funkčnost systému.

V kapitole IV. bylo hlavním cílem postihnout nejdůležitější změny dvou smluvních dokumentů „Lisabonské smlouvy“ a „Smlouvy z Nice“ ve srovnávacím pohledu. V úvodní části této kapitoly jsme zaměřili pozornost na to, jaké byly skryté podmínky vedoucí k vytvoření nového dokumentu pro Evropu. Dále následoval přehled některých vybraných částí Lisabonské smlouvy, kterým jsme chtěli ukázat jednak na strukturu nově připravovaného dokumentu, jednak vystihnout na první pohled sílu Lisabonské smlouvy s cílem dalším, a to vést v tomto duchu podrobnější srovnání nastalých změn v orgánech Unie. Ve zhodnocení můžeme říci, že i to značně přispělo k celkovému dojmu přehlednosti a ucelenosti práce. Bylo dalším přínosem.

Na závěr a se souhrnem všech v práci získaných poznatků prohlašujeme, že jsme zde došli ke dvojí odpovědi. Co se však první části týče, o té můžeme říci, že Smlouva z Nice účel splnila. Nebýt vzniku a ratifikace tohoto dokumentu ve všech

státech „patnáctky“, nebylo by možné Unii vůbec v časovém horizontu uplynulých 8 let rozšířit. Tím spíše by Česká republika dnes nemohla vykonávat politicky významnou funkci – předsednictví. Česká republika by zcela jistě nebyla dnes tam, kde je, a to jak ekonomicky, tak politicky. V tomto zohlednění je tedy Smlouva z Nice tím pravým dokumentem.

Co se druhé části týká, zde nelze s určitostí říci, zda bude možné její koncepci i do budoucna v případě nového rozšíření využít. Ostatně tak, jak jsme v naší práci zmínili, ani odborníci si v tomto směru nejsou jisti. U některých panují názory takové, že více vyhovující by byla nová právní koncepce ztělesněná v Lisabonské smlouvě. U jiných převládá názor, že by stačila koncepce stávající vycházející ze Smlouvy z Nice, avšak s dalšími mírnými úpravami.

Čím jsme se v této práci z důvodu vyčerpání prostoru nemohli, ač bychom chtěli, podrobněji zabývat, byla ochrana lidských práv. K ochraně lidských práv pod záštitou Unie jsme se v průběhu psaní tohoto díla dopracovali pouze ve vedlejším efektu. Téma by to bylo zajímavé, lež velmi obsáhlé. Troufáme si tvrdit, že obsahově by vydalo na sepsání zcela nové práce, přinejmenším rozsahu stejného. Psát by se dalo jistě i např. o Eurojustu a jiných známých nástrojích zahrnutých do oblasti bezpečnostní politiky, které Smlouva z Nice nepomíjí, ale jak bylo řečeno, prostor vymezený pro tuto práci byl beze zbytku vyčerpán.

Seznam použité literatury

1. BLAHOŽ, Josef, KLÍMA, Karel, SKÁLA, Josef a kol. *Ústavní právo Evropské unie*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2003.
2. BOBEK, Michal a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde Praha a.s., 2005.
3. CALLIESS, Christian, RUFFERT, Mathias. *Kommentar des Vertrages über Europäische Union und des Vertrages zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft: EUF/EGV*. 2. neubearb. und erw. Auflage. Neuwied Kriftel: Luchterland, 2002.
4. CIHELKOVÁ, Eva, JAKŠ, Jaroslav a kol. *Evropská integrace – Evropská unie*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004.
5. CRAIG, Paul, GRÁINNE de Búrca. *EU Law: Text, Cases and Materials*. 3 edition. Oxford: OUP. 2003.
6. DEFARGES, Philippe, Moreau. *Evropské instituce*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2002.
7. FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 1. vyd., Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003.
8. GRABNITZ, Eberhard, HILF, Meinhard. *Das Recht der Europäischen Union*. München: C.H.Beck, /Vorbemerkungen zum EUV. 2002.
9. HUBÁLKOVÁ, Eva. *Evropská úmluva o lidských právech a Česká republika*. Praha: Linde Praha a.s., 2003.
10. KENNEY, J. Sally. *The Judges of the Court of Justice of the European Communities*
11. KÖENIG, Christian, HARATSCH, Andreas. *Europarecht*. 4. Auflage. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), 2003.
12. MEYER, Jürgen. *Komentar zur Charta der Grundrechte der Europäischen Union*. Baden Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2003.
13. PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)*. 3. podstatně přepr. a rozšíř. vyd., Praha: Linde Praha a.s., 2006.
14. PLECHANOVÁ, Věra a kol. *Evropská unie na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2006.

15. STEHLÍK, Václav. *Právo Evropské unie v dokumentech*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008.
16. SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2004.
17. SVOBODA, Pavel. *Právo vnějších vztahů Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s., 2007.
18. ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 – Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s., 2007.
19. ŠIŠKOVÁ, Naděžda.: *Dimenze ochrany lidských práv v EU*. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2003.
20. ŠLOSARČÍK Ivo. *Právní rámec evropské integrace*. Praha: Europeum, 2002.
21. ŠTURMA, Pavel. *Vztah Evropské úmluvy o lidských právech a evropského práva*.
22. TICHÝ, Luboš, RAINER, Arnold, SVOBODA, Pavel a kol. *Evropské právo*. 3. vyd. Praha: C. H. BECK, 2006.
23. TICHÝ, Luboš a kol. *Dokumenty ke studiu evropského práva*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde Praha a.s., 2006.
24. TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie*. 4. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004.
25. ZACKER, Christian, WERNICKE, Stephan. *Examinatorium evropského práva*. (překlad: Váňová, Pavla, Sláma, Martin) Carl Heymanns Verlag/ Lexis Nexis CZ s.r.o., 2004.
26. ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do Evropské unie. Přínosy a náklady konvergence*. 1. vyd. Praha: C. H. BECK, 2003.
27. ZBÍRAL, Robert. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha. Linde Praha a.s., 2007.

Internetové odkazy

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2001/0026/26pril2.html>

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/konvent-o-budoucnosti-evropske-unie>

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/evropska-komise/>

<http://www.blisty.cz/art/41215.html>.

<http://curia.europa.eu/>

http://europa.eu/scadplus/glossary/nice_treaty_de.htm

http://europa.eu/scadplus/glossary/laeken_declaration_de.htm

<http://www.euroskop.cz/>

<http://www.evropska-unie.cz/Passer M. Jan.>

<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/history.html>

<http://www.europarl.europa.eu/highlights/cs/>

http://en.wikipedia.org/wiki/Vox_populi

<http://www.euportal.cz/Articles/10-duvodu-proti-evropske-reformni-smlouve>

<http://www.globalpolitics.cz/clanek/irsko-nice.html>

<http://ihned.cz/ -irsky-premier-bude-druhe-referendum>

<http://Mladá fronta DNES/18.12.2007|rubrika:Názory|strana:9|>

<http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/topolanek-chceme-chorvatsko>

<http://zpravy.idnes.cz/dokument-o-cem-je-lisabonska-smlouva>

<http://zpravy.idnes.cz/prezidenti-visegradske-ctyrky-podporili-vstup-chorvatska>

<http://zpravy.ods.cz/prispevek.Deset-nejtěžších-hříchů-Lisabonské-smlouvy>

Jiné v práci použité zdroje

Smlouva o Evropské unii

Amsterodamská smlouva

Smlouva z Nice

Smlouva o založení Evropského společenství

Smlouva o ústavě pro Evropu

Lisabonská smlouva

Smlouva o přistoupení České republiky k EU

Smlouva o přistoupení Bulharska a Rumunska.

Protokol o úloze národních parlamentů v Evropské unii

Protokol o statutu ESD a Soudu prvního stupně

P ř e d k l á d a c í z p r á v a pro Parlament České republiky

Parlamentní institut (PSPČR)

Dokument č. 11177/07 CONCL 2, ze dne 23. června 2007.

Europäischer Rat von Kopenhagen, Schlussfolgerungen des Vorsitzes, SN 400/02,

Ziffer 7.

Zpráva z dubna roku 2000